

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára:		Főmunkatárs:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egy évre	240.000 korona	VÁZSONYI VILMOS	Budapest, VII. ker., Aréna út 80. sz.
Félévre	120.000 korona	Felelős szerkesztő: CSERGŐ HÜGÓ	Telefón: József 55-71
Negyedévre	60.000 korona		Megjelenik minden szombaton

Hamis frank és hamis vágány

Írta: VÁZSONYI VILMOS

A miniszterelnök sajtója egyszerűsíti a frank-hamisítási ügy politikai felelősségének kérdését. A kormány sajtója, amely az álszabadelvű különítménytől egészen a szélső fajvédelemig terjed, kiadta a jelszót, hogy itt tulajdonképpen egyszerűen arról van szó, hogy az országnak választania kell *Bethlen* István gróf és *Vázsonyi* Vilmos között. Végtelenül megtisztelő volna rámnézve a kérdésnek ilyen meghatározóan szimpla beállítása, de sajnálatomra ezt a megtiszteltetést el kell hárítanom. Bármilyen történjen a miniszterelnökkel, az engem személyemben egyáltalában nem érdekel. A miniszterelnök politikai bukása számomra nem jelenthet semmiféle személyi előnyt vagy érvényesülést, még csak politikai előnyt sem. — A demokratikus ellenzéki pártok ismételtelen kijelentették, hogy a *hatalomból részt nem kívánunk*, de az ország érdekében *olyan kormányt követelnek, amelyet a hamis frankok ügyében nem terhelnek súlyos mulasztások*, amely tehát alkalmas arra, hogy közbizalom mellett derítse ki a teljes igazságot.

Nagyon jól tudja mindezt az egész egyesült reakcionárius tábor, amely most elszántan és harcisan sorakozik a miniszterelnök mögé. Jól tudják ők, hogy itt nem személyes harerről van szó, mert nekem semmiféle differenciám nem volt a miniszterelnök úrral. Jól tudják ők, hogy a *„Bethlen vagy Vázsonyi”* csatakiáltás éppen olyan hazug és üres lármá, mint a nem létező *forradalmi veszélyeknek, összeszűkítéseknek* jafrafestése.

Amde a cél szentesíti az eszközt. A célt leleplezik önmaguk. — Az „Új Nemzedék”, a kormány kurzuslapja, február 12-iki számában a következőket írja: „Az a durva támadás, amelyet Vázsonyi Vilmosék a frankügy jogcímén az állam becsülete ellen intéztek, talán minden agitációnál erősebbé tette a keresztény és nemzeti gondolkodású társadalom összetartását.” — Nem szölok most arról a neveléses kísérletről, mely a *kormány becsületét a nemzet becsületével* kívánja azonosítani, mert hiszen erről a témáról *Andrássy* Gyula gróf írt vezéreiket a „Magyar-ság”-ban, ahol leckét adott azoknak a kis szórakozottaknak, akik a kormány ügyét összetévesztik a nemzet ügyével. Most csak az átlátszó taktikát akarom jellemezni.

Gömbös Gyula a fajvédők esütörtökesti vacsoráján szintén belekapcsolódott ebbe a koncertbe és ebbe a taktikába. A frankügy politikai felelősségének

kérdése számára is egyszerű: „Ha *Bethlen* és *Vázsonyi* között kell választani, ő *Bethlent* választja”. Az *Ur*-isten éltesse őt sokáig! Sohasem kértem, hogy engem válasszon. És azt kértem: ha én nem volnék egyáltalán a világon, azért nem volna mégis hamisfrank-ügy? És azért mégis nem maradna fenn az a kérdés, hogy *kit terhel a felelősség* azért, hogy egy esztendő után az Állami Térképészeti Intézetben gyártottak hamis frankokat az országos főkapitány vezetésével, hamis útlevelekkel, külügyminiszteri kurirlevelekkel felszerelve és a postatakarékpénztár vezérigazgatójának utólagos atyai támogatását élvezve?

A „Szózat” szerdai számában — amint már eddig is következetesen tette — nyiltan kiront *Bethlen* István mellett és a bányászatot színlelő egyes álszabadelvűek okulására, akik *Bethlen* nélkül el sem tudják képzelni a világrendet, a következőket írja: „*Bethlen* István el van készülve a legélesebb küzdelemre. Annyira felverte magát, hogy kijelentette, hogy minden liberális munkapártit, aki veszedelmet jelent az országra nézve, le fog szerezni és le fog törni.”

Semmi sem mutatja jobban, mennyire nem bízik a miniszterelnök ügyének igazságában, mint az a személyes hajszá, amelyet lapjai ellenem rendeznek. Szerintük egyik nap a csehekkel szövetekezem, hogy *Apponyi* Albert grófort állítsam az ország élére, másnap azt híresztelik, hogy én vagyok a forradalom ősapja és híresztelik ők, akik meglapultak és meghunyászkodtak egykoron a diadalmas forradalom előtt: ugyanakkor, amikor én dacosan visszautasítottam minden alkut. Majd meséket gyártanak arról, hogy nemzetközi szabadkőműves szövetséggel együtt dolgozom, holott jól tudják, hogy a szabadkőművességből egy — *Jászi* Oszkár ellen folytatott — esata után, már legalább tizenöt esztendővel ezelőtt kiléptem, holott jól tudják, hogy *Jászi*ékkel éppen nemzeti álláspontom és a szekularizáció ellen történt állásfoglalásom miatt ütköztem össze. Amde a cél szentesíti az eszközöket. Hazudni, mindennap hazudni, szaporán hazudni: ez bevált harcmodor. Nem baj, ha huszonnégy óráig él is a hazugság, másnap megszületik az új. Az is meghal, jön a harmadik, mert sohasem merül ki a rágalmak aranybányája.

A kormány egyik lapjában, a „Budapesti Hírlap”-ban azzal fenyegetődik, hogy az én szereplé-

sem miatt eljön az antiszemita hullám és a kormány-
nak nem lesz elég ereje azt megfékezni. Értsék meg:
*ennek a nagyszerű, hatalmas, egekbenyúló konszoli-
dációs kormánynak nem lesz rá elég ereje, bár már
látja, miként közeledik. Majd amikor a „Neue Freie
Presse“ mult szombati számában keményen meglec-
kézeti e haremödörért a kormány sajtóját: egy-
szerre csak naív ártatlanságot színelve, sarkonfor-
dul és azt kezdi trombitálni, hogy a zsidóvallású
polgárok többsége elítéli az én magatartásomat a
frankügyben. Nevetni kellene ezen, ha mindez nem
volna oly végtelenül szomorú. *Játszani a kormány
hatalmi szempontjaiból a társadalom békéjével és
nyugalmával, uszítani, gyűlöletet hirdetni, felekezeti
kérdést csinálni abból, ami a közéleti tisztaságnak
és a jobbiztonságnak kérdése: csúnya eltévelyedés.*
Csak rossz ügy lehet az, amely ilyen fegyverekre
szorul.*

Felette érdekes, hogy ez az orgiája a dühöngés-
nek csak azután kezdett teljes erővel ellenem ki-
törni, amikor két héttel ezelőtt megírtam „A Pol-
gár“-ban és ennek nyomán a külföldi sajtóban,
*hogy a kormányzó úrnak és környezetének semmi
köze sincs a frankügyhöz és e nyilatkozatot az ügy
ismerete alapján és az igazság szeretetéből teszem.*
*Hogyan merik ezeket azt hazudni, hogy a nemzet
becsülete ellen összeesküdtünk?* Kormányok válta-
kozhatnak egy országban. Lehetnek jó és rossz kor-
mányok. Ha tehát én magam írtam meg a külföldi
sajtóban, hogy az alkotmány állandó tényezője kívül
van a frankügy hullámain, ezért támadás, káromko-
dás, dühöngés és hajsza jár nekem? Ha e nyilatkoza-
tot Bethlen István gróf teszi a külföld előtt, azt
mondják róla, ezt megtenni — kötelessége. Ha a
jobboldalhoz tartozók teszik, ez is kötelességszerű.
De ha én tettem meg, aki a baloldal egyik tagja va-
gyok, ha én tettem meg spontán, a magam akaratából:
a jelenlegi viszonyok és körülmények között ennek
mindenesetre nagyobb hatása volt a külföldön,
mintha e nyilatkozatot a miniszterelnök tette volna
meg.

Miért haragszik tehát a miniszterelnök azért,
hogy én e nyilatkozatot megírtam? Miért akarja
devalválni a nyilatkozat értékét azzal, hogy ez egy
„intrika“ következménye? Miért nem boldog, hogy a
kormányzó urat senki sem vonja bele a vitába, ha-
nem csak a kormányról van szó? Egész életem arról
tanuskodik, hogy én nem vagyok a hátsó ajtók em-
bere. Nem szoktam szavammal játszani. *Dupla állás-
pontjaim nincsenek.* Nem fújok egyszerre hideget és

meleget. Amit kimondottam, amellett megállok és
az igazság hirdetésében mellékeljaim nincsenek.
Valóban a miniszterelnök úr sohasem leplezte le job-
ban önmagát, mint akkor, amikor engem megtáma-
dolt azért, mert nyíltan és kétértelműség nélkül
állásfoglaltam a külföld előtt is a kormányzó ellen
terjesztett álhírekkel szemben.

A történelem ismeri a hősiecs önfeláldozásnak azt
a példáját, hogy Kemény Simon Hunyadi János kor-
mányzó megmentésére az ő ruhájába öltözött és meg-
halt érte a csatatéren. A história nem tud olyan Kemé-
ny Simonról, aki éppen azt az embert önti el gyű-
löletének zuhatagával, aki a kormányzót az egész
külföld előtt megvédelmezte.

Hamis frank és hamis vágány! Ez egy kissé sok
volna a hamisságból. Maradjunk csak az egyenes
vágányon! Nem rólam van itt szó. Én lehetek feles-
leges ember. Sohasem tartottam magamat nélkülöz-
hetetlennek és sokszor évekre kikapcsolódtam a poli-
tikából. Tudom, hogy a föld gömbölyű, nélkülem
már sokezer év óta forgott és nélkülem fog forogni
még sokezer esztendeig. *Nem rólam van szó, hanem
a hamis frankokról és az igazi politikai felelősségről.*
Ezt uszításokkal, hajszákkal és dühöngésekkel elin-
tézni nem lehet. Engem pedig — higgyék el — ez a
gyalázkodás inkább mulattat, mint bánt. Megyek to-
vább a kötelesség útján, ami számomra mindig csak
tövis, súlyos munkát, idegrombolást jelentett, soha-
sem hasznot, sohasem személyes érdeket.

Heti klapanciák

*Bethlen nyitllevelelől
Végre megtudtuk azt,
Hogy ő ama kőszikla, melyből
Vázsonyi verejtéket fakaszt...*

*Felekezet elleni izgatás miatt
Kádár Lehel egy hónapot kapott.
Erre az időre állítólóg
Ott fog hagyni csapat és papot...*

—Lyó.

Dr. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD JOGI SZEMINÁRIUMA

Berlini-tér 3 (Westend-ház). Előkészít az összes jogi, köz-
gazdasági, ügyvédi vizsgákra. Jegyzetbérlet. Tanácskozás

A TÜNDÉRUJJA K

MAGYAR KÉZIMUNKA UJSÁGBAN

megjelent minták előrajzoltathatók, a munkák előrajzolva, megkezdve vagy himezve,
valamint az elkészítéshez szükséges anyagok kaphatók:

Ádám Károly

Budapest, IV, Kígyó u. 4 és VII, Erzsébet körút 53

Ágoston és Pucher

Budapest, IV, Harisköz 6. szám

Berger és Feiszinger

Budapest, IV, Korona ucca 4 szám

Nádas Ignác

Budapest, IV, Petőfi Sándor ucca 11. szám

Weisz Mariska

Budapest, V, Lipót körút 22. szám

Wieg Testvérek

Budapest, IV, Deák Ferenc ucca 23. szám

A kormánypart spadassinjei

Írta: Pakots József

Ezek a gascognei legények néhány nap óta nagyon hangosak, kötekedők, provokálóak. Mi ütött beléjük? Eddig se voltak megvesztegetően rokonszenvesek, de legalább hallgattak. A frankhamisítási botrány legutóbbi politikai fellegjárásánál azonban egyszerre csak játszani kezdik a viharágyú szerepét. Bömbölnek és beledörrennek a viharfellegekbe és szentül hiszik, hogy ettől kiderül Bethlen feje felett az ég.

Vázsonyi Vilmosnak Bethlenhez címzett kemény hírlapi üzeneteitől és válaszaitól dühödtek meg a kormányparti saslábú gémek. És mintha csak kommandóra csinálnák, célba vették Vázsonyit. Terrorizálni próbálják az ő személyén keresztül a frankhamisítás politikai háttere iránt érdeklődő közvéleményt.

Egy hirtelenszöke, pakumpartos, nyegle-modoros kormányparti azt merte odakiáltani Vázsonyinak, hogy „hazudik”, Hedry Lőrincnek hívják e rettenthetetlen fenegyereket, aki Vázsonyi felé hedryntette ezt a gorombaságot. Hogy lepattant Vázsonyi jellemének, egyéniségének tiszta vértjéről, arról fölösleges is beszélni. De kicsoda szellem honolhat egy kétfelé nyalt férfifrizura alatt, amelyik egy hosszú, makulátlan életnek, közéleti harcokkal, önzetlen és becsületos munkával eltöltött multnak semmi kötelező tiszteletét nem érzi.

Vázsonyi lehet a pártpolitikai megítélés szemszögéből nézve gyűlöletes ellenfél, aki ellen lehet hadakozni vadul, dühösen, megátalkodott haraggal s ahogy, a politikában hitvány szokás, mérgezett fegyverekkel is. Hosszú közéleti pályája alatt ezekből a trafeunokból egész tömeget gyűjtött is össze. De azt senki sem vonhatja meg tőle, hogy becsületos férfi, igaz ember, puritán, tiszta jellem. A Turgenyev *igaz embere* ő, akit csak vagy követni, vagy gyűlölni lehet. És levett kalappal kell megállnia önfeláldozó, meggyőződéses, önmagát széttörő, lelkes energiája, igazságot kereső, önzetlen egyénisége előtt mindenkinek, még az ellenfélnek is.

Magyarország politikai történelmének nagy és sorsdöntő korszakaiban mint a nemzeti és szociális gondolat kemény harcosa vállalta a legnehezebb és leghálátlanabb feladatokat. A nemzeti ellentállás korszakában, mint a vezérlőbizottság tagja ez ország zászlósuráival, kiváltságos nemeseivel egy sorban és mindig elől küzdött ez a — zsidó. A forradalom ellen az utolsó, a legutolsó pillanatig állt a torlaszokon ez a — zsidó. A nép, gokért való elszánt, makacs küzdelmeiben fájó és keserű sebeket kapott ez a — zsidó. Milyen hajtóvadászatok, vad hallalikk üldözött vadja volt már! És mindig erkölcsi fölénnyel, a harc löporfűstjétől feketén, de jellemének tündöklő fehérségével került ki az ádáz tusákból. Felvetődik a gondolat, milyen más volna e férfú megítélése idehaza, az országnak ellenséges politikai közvéleményében is, ha Vázsonyi nem volna zsidó. Ha keresztény volna, mint Bethlen István gróf, vagy Hedry Lőrinc, vagy akár Pityi Palkó. Mivel lehetne akkor mesterséges közvéleményt csinálni ellene? Mit cselekednék akkor Hedry Lőrinc a gyűlölködő indulataival? Bizony illedelmes formát keresne rájuk és ő és a többiek is nem bömbölnének zsidó faji destrukcióval és nem mernék olyan helyke és parlagi könnyedséggel odakiáltani egy tisztes közéleti mult felé: hazudik!

De hát mibe is kapaszkodhatnának? Milyen más esz-közzel és ürüggyel adhatnának maguknak *salvus conductus* a gorombaságokra e jól nevelt férfiak, e *sans peur et sans reproche* lovagok.

Ezek a gascognei legények. Akik többen vannak. S akik ma a kormányparti padosorokban izegnek-mozognak, előkelő gesztusokkal kirántják a kézelőjüket, szemükbe vágják a monoklijukat és hetykén, kihívóan, provokálóan fenegyerekeskednek. Az öreg báró *Podmaniczky* Endre fölberkenedik, *Urbanits* Kálmán az asztalra csap, *Szomjas* Gusztáv felfortyan, mint a lek-

TÁRCA

Elmélet

Írta: VILLÁNYI ANDOR

I.

Végignézttem a városom. A város nőkel és boltokkal volt tele.

A boltok a nőkre nevettek. A nők a boltosokra, akik a kirakatok előtt álltak.

Rögtön láttam, hogy valami összefüggés van köztük. Csak nem tudtam kifejezni: milyen?

Fiatal voltam. Nagytű. Jó ruhát, ételt, nőt akartam enni.

Valamennyit, aki szép, fiatal, friss.

Ekkor a boltosok közt egy ismerőst pillantottam meg.

Ezt még pénztelen korából ismertem.

Most autója, háza, szeretői voltak. Boltja.

Rikító női selymekkel kereskedett.

Úgy látszik, tudta azt, amit én nem tudtam.

Gondoltam: kiszedem belőle.

II.

Beálltam hozzá és dolgozni kezdtem, mint egy ló. Kora reggeltől — összerogyásig szolgáltam, anélkül, hogy fáradtságot mutattam volna.

Ezzel elrontottam nála a dolgomat.

Komisz volt hozzám. Kizsarolt. Még a szabad estémet is kiuzsorázta.

Azt hitte, hogy a karmaiban tart: nem tudnék nélküle élni.

III.

Ekkor már ismertem a rőfösség minden titkát.

Véget hajtogattam. Selymet fölértem. Gyárossal alkudtam. Vevőnek hizelegtem. Személyzettel szemtelenkedtem.

Minden baját megbeszélte velem. Üzleti könyvébe belenezhettem.

De ennél még fontosabb dolgot is tudtam. Rájöttem a probléma nyitjára.

S ezt meg is tudtam szövegezni.

IV.

Ez így szólt:

Minden *valamiért* van.

Ez a valami, a nő.

Az ő bírásáért folytatott harc, az élet.

A férfi is és harcért van tehát. Azért, hogy ezzel nőt szerezzen.

E harc szülte az ipart. Az üzletet. A pénzt.

E harc fegyvereinek megszerzője, nőt szerzett.

Több fegyver: szép nő. Sok fegyver: még szebb nő.

Nagyon sok fegyver: sok, gyönyörű nő!

V.

Ekkor így szóltam a főnökhöz:

Most mélyítsük el az elméletet. Alkalmazzuk reánk.

Mi az iparilag földolgozott selyemszállal kereskedünk. Ennek anyaga változatlan.

város üst és a többi. Müfelháborodást rendeznek és feyegetőznek.

Hát igazuk van. Csakugyan hazaárulás érdeklődni a frankhamisítás homályos részletei iránt és egyenesen szemtelenség ellenzékieskedni Bethlen Istvánnal szemben. Micsoda megvetni való esőselék az ellenzék, aki nem beesüli fel a kormánypártiság nagyszerű, kényelmes és éppen nem áldozatos pozícióját.

És ez a Vázsonyi. Ez a kispolgár, ez a zsidó, ez mer beleavatkozni a magyar történelembe, a nagy urak dolgába, a hazafiság kérdésébe? Ez meri azt mondani, hogy egyik ember olyan, mint a másik. Majd megrautatják neki. És fölzúg a kórus. A magiszter vezényel és Hedry Lőrinc és a többiek, akik sehol sincsenek, nem voltak és nem lesznek az ország nehéz küzdelmeiben, új küzdelmre akarják vinni a nagy problémákat. Talán vívótermekbe? A kardjukat megvillogtatják. A könnyű párbajkardjukat.

De hiába a nagy nekibuzdulás. Velük szemben kiropppen hüvelyéből az igazság kardja és hűgyn kivillan az a fény, amelyből világosság derül mindarra, ami ma szellemek sötétsége és agyak éjszakája. S a letorkolás, a terrorizálás nyegle attitude-jében tetszelgő és hivalkodó urak seholsem lesznek, amikor Vázsonyi még mindig valaki lesz ebben az országban. S a juncker-tempó helyett az a tempó fog diktálni, amely az önzetlen közéleti tevékenységben és a tehetségben jut kifejezésre. Csak vissza a kardokkal, gascognei legények!

Élet . . .

Írta: KISTELEKI EDE

*Sötét, vak, durva folyosói nyúlnak
A pince-alvilágnak szerte itt.
A levegőjük méreg, baglyok húznak
A boltzatokon, füst, gőz hevít.*

*S egy lépés, majd határtalan a másik;
Derűs napfény, ottárok dús sora,
Kis angyalok kockifelhője játszik
Kék ég útján, s nyílik az orgona.*

Ami változó rajta: ez a színe, szövési módja. S ez az izlésből eredő divattól függ.

Izlés kétféle van.

Van férfias: ez rikitó. Van nőies: ez decens.

— Te rikitó divatot árulsz. — Igaz?

A főnök, ki esodálkozva hallgatott, habozás nélkül mondta rá:

— Helyes.

VI.

— No lám! — szoltam most hozzá. — Akkor hát idefigyelj!

— Minden valamiért van. — Úgye?

Ez a valami a nő.

Ha tehát a férfi a nőért van, miért erőszakolod rá a magad inyére esinált divatot?

— Mert rossz az izlésem, talán? — kérdezte megsértődve a főnök.

— Nem — mondtam én. — Hanem mert nem tudod a leckét.

Ezentúl tehát a nő izlését fogjuk kiszolgálni. Decens divatot árulunk.

A főnök elbűvölve nézett rám.

— Meg fogjuk többszörözni a vagyonomat — mondta elragadtatva és gyors elhatározással kivett egy egyiptomi cigarettát, hogy megjutalmazzon vele.

De időközben megmondolta magát.

Maga gyújtott rá.

VII.

A legkitűnőbb tervezőket kerestem föl. Az izlés és ecset költőit. Ezekkel készíttettem új kreációimat.

*Ó nézd: az élet ez, a görbe ucca,
Melyen a lábam fut, majd támolmog.
Öröm és bán: félpillanat, — be furesca! —
Es diadal-ívvé szépülnek a romok.*

A túlsó partról

Írta: CSERGŐ HUGÓ

*Sötét ucca mélyén kopott bérkaszárnya,
Gyermekálmaimnak félnék, gyöngye szárnya
Itt bontakozott ki első repülésre,
Első vágyódásra, — első letérésre.
Ütött-kopott, vén ház... Ma is úgy, mint régen,
Bús akácfa áll az udvar közepében,
Árnyában gyerekek vígan kergetőznek.
Mig csak egy durva hang szét nem űzi őket.*

*Mintha magam látnám kisfiúkoromban.
Sok régi pajtásom, gyerektársam hol van?
Kikkel játszadoztam, néha verekedtem.
Ti is megnőttetek? Én már jérí lettem.
Szegény egy-szobából én már kirepültem.
Gondok árján túl, a jobb partra kerültem,
De azért a multat sohasem felejttem,
Ott, a szegénysorban gyökerezik lelkem.
Mindenik lakója: én édes testvérem
S ha másként is élek, — egy velük a vérem.*

*... Ütött-kopott, vén ház... Ma is úgy, mint régen,
Bús akácfa áll az udvar közepében.
Mások játszadoznak árnyékában mostan:
Kisfiúk... Olyanok, amilyen én voltam?...
Idegenül néznek, ahogy őket nézem,
Egyikük oda is jön hozzám merészen:
„Kit tetszik keresni?” — kérdezi. S felelem:
„Magamat keresem... magamat keresem...”*

Ezek valósággal ünnepeltek.

— Végre! — mondták. — Megjött a Divat igazi királya.

Részegen járkáltam a boltban, ahol a rikitó selymek olesó kiárusítása miatt életveszélyes volt a tolongás.

Végre eljött új kreációim bemutatásának napja.

Nagyon izgatott voltam.

A bolt megtelt, mint egy vernisszázon.

VIII.

Szonzációs sikerem volt. Olyan, amilyenről sohasem álmodtam.

A nők el voltak ragadtatva.

— Gyönyörű! — mondták. — Nagyszerű! Gratulálunk.

A búcsújárás négy napig tartott. Akkor egyszerre megesappant.

— No! — mondták a lelkesült vevők most már szárazabb hangon. — Ideje, hogy az után nézzünk, amiből élünk. Gyerünk a régi, rikitó selymekkel. Venni akarunk! — Mert végre is nem a mi izlésünk a fontos. Hanem, hogy maguk *miben* akarnak bennünket látni!

Mi vagyunk ugyanis a férfiért és nem megfordítva, tudniillik.

IX.

A főnök másnap kirágott.

A boltja — hallom — fölszámol.

No mindegy.

En rájöttem az elméletre. — És ez a futos.

— Nem?

Három papírkosár

Írta: **HEGYMEGI KISS PÁL**
 nem zetgyűlési képviselő

Anélkül, hogy a parlamenti vizsgálóbizottság tagjait kötelező titoktartását sérténém, akarok írni köztudomású tények alapján három papírkosárról.

Az első papírkosár egy élő személy. Hatalmas úr, akit négy éven keresztül tartott és védett a kormány, a főképp az ő ügybuzgó belügyminisztere. A legbensőbb, a legbizalmas ember: *Nádossy Imre*. Egy beteges rendőri rendszer feje, miniszteri jogokkal. A közélet fenyegetése. Akinek szabad volt ellenzéki politikusokat, mint Rassay Károlyt, életveszélyes fenyegetéssel illetni. Közös előszobája volt a belügyminiszterrel. Minden panasunk, amit a közszabadságok védelmében akár a sajtó hasábjain, akár a parlament előtt hangoztattunk, ő hozzá vándorolt. Ő vette illetékes eljárás alá. Ő alatta nem derült ki az erzsébetvárosi bombamerénylet és egyéb veszélyes, közrend elleni cselekmények ő alatta maradtak homályban. Eleven papírkosár volt ő, a mi számunkra, a kormány teljes bizalmának birtokában. Mint a bankóhamisítással gyanúsított banda feje, most bent ül a fogházban. Nem tudjuk, felelősségre vonják-e mindazokért a mulasztásokért is, amelyeket az igazi konszolidáció ellen követett el? Mi úgy érezzük, hogy ez az ember hosszú időn keresztül minden igaz ügynek eleven papírkosara lehetett. Valakinek talán mégis felennie kell ezért?!

A másik papírkosár: közönséges, élettelen tárgy. Egy valódi papírkosár, illetőleg egy általános fogalom, mely arra jó, hogy bizonyos írások a megsemmisülésnek adassanak át. Ez a papírkosár megvan a büroban mindenütt, hol egyszerűbb, hol díszesebb alakban. Ott áll a miniszterelnök úr íróasztala és ott áll a fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazó íróasztala mellett is. Idekerülnek mindazok az írások, amelyekben hivatalos ügy nem foglaltatik, amelyekre nézve intézkedés nem szükséges, amelyek átadhatók a feledés homályának. Ha nagyon megtelnek e kosarak, a büro szolgálója kifűrti, tartalmukat összegyűjti, s ezzel gyújtja meg a hivatalos kályhákban a tüzet. Van ilyen papírkosár a magánembereknél is. Bizonyára Perényi báró úrnál is.

Ennek a papírkosárnak is szomorú szerepe van ebben az ügyben. Hasonlítsuk csak össze a Bethlen gróf és a báró Perényi papírkosarának a szerepét. Hiszen közelállanak egymáshoz. Perényi ama négy magán-közlél való, akik a politika világában felválthatják egymást. Bethlen, Teleki, Perényi és Ráday: közös elvek, közös koncepció, — erős párturalom, Tisza-módra. Tehát: Perényi levelet kap a miniszterelnök úrtól. A levél súlyos és veszélyes esetről értesíti. Perényi nem dobja a papírkosárba ezt a levelet, hanem köteles pedánsággal megválaszolja. Előre látja a fontosságot, a válaszlól fogalmazványt szerkeszt, hogy az megmaradjon neki. Jelentős válasz, amit a miniszterelnökhöz küld. Többet is akarna írni, de úgy találja jónak, hogy a *többet* előszóval mondja el. Meg kell állapítanom, hogy a báró köteles gondossággal járt el. Az értékes dokumentumokat az ő helyes eljárásának köszönhetjük.

Tehát: Perényi Zsigmond, a magánember papírkosara nem játszott szerepet ebben az ügyben. S joggal tehet szemrehányást a miniszterelnök úr papírkosarának, amelyek ez ügy elintézésébe beletolakodott, amiért elnyelte a Perényi fontos választát. Mindennek a miniszterelnök úr papírkosara az oka. Megérkezvén ugyanis e válasz Bethlen grófhhoz, — báró Prónay juttatta oda — a miniszterelnök úr intézkedett. Üzenetet küldött az eleven papírkosárnak. *Nádossy Imrén*ek, ugyancsak báró Prónay államtitkár útján. Ellenben a Perényi-levél, az eltűnt. Ezért az a huncut papírkosár felel. A titkárokat nem lehet hibáztatni, mert mi ellenzéki politikusok is nagyon jól tudjuk, hogy a közérde-

ügyben küldött magánleveleket épúgy kezelik a miniszterelnöki titkos irattárban, mint az aktákat. Ennek elég bizonyítéka az, hogy a Perényihez írott levél koncepciója megmaradt. De a választat, az elvesztett!... Ej, ej, az a haszontalan papírkosár!... Menyri bonyodalmat okoz! Ha akkor oda nem tolakodott volna, a Genfből hazatérő miniszterelnökünknek bizonyára módjában lett volna a skontrolba tett levél adatait közelebből is megvizsgálni. Prónay báró úrtól is számon lehetett volna kérni hamarosan, hogy mit tárgyalt *Nádossy*-val. Talán még vadászni sem ment volna el a miniszterelnök úr.

Az ügy tragikumuma e két papírkosár között mozog. Az eleven papírkosár és a miniszterelnöki papírkosár között, amelyik megghiúsította a Perényi-féle választ-levél szabályszerű kezelését. Jó volna, ha kidobnák a miniszterelnök úr dolgozószobájából.

De most már aztán intézzük el az ország érdekében mihamarabb e két papírkosár szerepét, nehogy a *harmadik* is szerepet vállalhasson, mert ez a harmadik nagyon veszedelmes. *A történelem papírkosara ez*. És menthetetlenül elmerülnek a feledés homályába, akik ide bekerülnek. Emberek, korszakok, nemzetek egyformán. A mi nemzetünk tisztességének, a mi nemzetünk létének nem szabad e papírkosárba merülnie, bár-hogy akarják is ezt ellenségeink. S ha már kinyitották e papírkosár fődét, ám kerüljenek abba azok, akik a nemzet kétes értékű politikai vezetői voltak, de ne a nemzet, s ne a nemzet jóhírneve. Ez az ország a második ezerévet is meg akarja érni és mi csak a színpadon szeretjük hallani ezt a mondat: „Milliók egy miatt.”

Lábfájások! Elég volt a szenvedésből

Szent Rókus Lábsó új lábat csinál

Elegendő, ha egy csekély mennyiséget ebből a lábsóból beletesszünk egy lavor meleg vízbe és aztatjuk a fájós lábat 10–15 percre. Ezen idő múlva a láb dagadtsága, zúzódása, a kínzó, égető érzések egy esapásra megszűnnek és többé újra el nem kezdődnek.

Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemet és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok könnyűszerrel, kés vagy betetve nélkül eltávolíthatók.

A legelőtőbb, legmakacsabb lábfájások, fagyások elmúlnak a Szent Rókus Lábsó használatával.

A Szent Rókus Lábsó a lábat tökéletesen újjá alakítja, a lábat a legjobb állapotba hozza, úgyhogy a szűk cipő, sőt az új cipő is éppen olyan kényelmes lesz, mintha évekig hordta volna. Megszabadítja Önt a láb különböző zavaraitól, annyit járálhat, amennyit akar, gyalogolhat vagy állhat egy helyben órákig, a fáradság vagy fájdalom legesekélyebb érzése nélkül.

Egy nagy csomag Szent Rókus Lábsó ára 16 ezer korona. Kapható minden gyógyszerárban. Ha nem kapná, forduljon a magyarországi képviselőhöz: Szent Rókus Gyógyszertár, Budapest, VII., Rákóczi út 76. 70. Telefon: József 106–34.

Jegyzetek az ujságíró-karzatról

„Mi volt ezzel a célja?” — kérdezték, mikor gróf Károlyi Imre levele megjelent. — Valami sötét és ravasz fondorlatra gondoltak, mint azok az európai diplomaták, akik Metternich halála hírére gyanakodva kérdezték: mi volt ezzel a célja? Mi volt a célja... és akik olyan szép hazafias mentőcélokot tudtak odaagittálni a frankhamisítók mellé, akik el tudták képzelni, hogy Nádasy úr és társai pusztán *magasabb célból* hamis bankók gyártására adják a fejüket, el sem tudták képzelni, hogy talán gróf Károlyi Imrének is magasabb céljai lehettek, hogy magasabb célokból — de igazán magasabb célokból — talán a miniszterelnök távozását is követelheti valaki! Károlyit, aki régi törvényhozó, és évtizedeken át ült a régi főrendiházban, amelynek az Anjouk és Jagellok korszakába nyúló családfái alatt több napfény sütött, mint a kurzus egész reakcionárius kispolgári plebejizmusában — Károlyit amatőrnek mondták: amatőrnek azok a nagy rutiniék, akiknek a nevét sem hallotta senki 1919 előtt.

Jöttek mindenféle magyarázatok, családi relációk emlegetése... A pártfegyelem, amelynek hatalma a párt határain túl is érezteti hatását, olyan alaposan elvégezte a munkáját, hogy el sem tudták képzelni, hogy valakinek külön véleménye lehet Bethlen Istvánéval szemben, valakinek, aki se nem liberális, se nem demokrata, se nem szociáldemokrata, se semmiféle válfajához a destrukciónak nem tartozik. Cassandrának mondták, megfélekeztek arról, amit Kossuth Lajos Deák Ferenchez írt híres levelében, mond, hogy... *Csak azt ne felejtsetek el, hogy Cassandrának igaza volt.*

Károlyi hangja — mondjuk — valóban nem jelentett többet, mint *egy hangot a sokból*, csak úgy beszélt, mint a Shakespeare-darabok „*első polgára*” vagy „*második polgára*”, — nem jelenthet többet, de ép ezért jelentett sokat. Hatása? Persze a kormány nem bukott meg, — nem is gondolta senki, hogy egy nyíltlevél lebeneése le fogja sodorni a hatalomról; de azért hatása mégis erős volt mindenütt, — legerősebb talán magában gróf Bethlen Istvánban a szfinxben, akit Károlyi Imre végre megszólaltatott. Igen. Megszólalt. Egy valószínűségi ugrai levél-epigont írt, még a *késhegyi menő harcot* is bejelentette, mintha a késhegy volna az a finom szerszám, amely a frankügynök gordiusi csomóját sikerrel elvághatná.

„Károlyi Imre levelével Vázsonyi Vilmos címére” szólt a válasz, amely nem is volt válasz, csak inkább annak megokolása, hogy miért szólt az — Vázsonyi Vilmos címére. Mert ő a *végok*, amelyet a filozófusok századokon át hasztalanul kerestek a lét titkainak félhomályában, ő a varázsló, kinek intésére nemcsak a baloldali erdők indulnak meg, hanem a jobboldali arisztokratikus tölgy is. Ő a sügő, a díszletfestő, a dramaturg, a főrendező, a kulisszatoló, a kellékes, a karmester és a szerző a darabban. „*En jól vagyok informálva*”, — csendül ki a miniszterelnök úr válaszeleveléből, — még Vázsonyi intenciójának tengerfenekére is lelát, amire nézve pedig nem állnak oly precíz titkosrendőri jelentések rendelkezésére, mint például arra nézve, hogy Sauerwein Vázsonyinnál ebédelt...

Azóta persze a belügyminiszter úrtól megtudtuk azt is, hogy ezt csak Sauerweinnak önönérdekében történt figyelmeztetése, illetve kísérése közben tudták meg, nem pedig Vázsonyi figyelése közben, mert Vázsonyit nem is figyelték s a szenzációknak ez a leleplezett terméseredménye, hogy Sauerwein Vázsonyinnál ebédelt, csak olyan szekunder-eredménye a Sauerwein kísértésének... Olyasmi, mint amikor Columbus csak a csendesóceáni átjárót kereste és Amerikát találta meg. Mindenesetre hizelelget magának a miniszterelnök úr

jólértesültségének hitelességével, kifogástalanságával, és precizitásával és ha példának okáért épp olyan precizen, épp olyan hitelesen és kifogástalanul értesült volna idejében arról, hogy mit is csinál Nádasy úr, — akkor sok minden nem történt volna meg.

Igen, a belügyminiszter úr leleplezett, leleplezte a Sauerwein-féle ebédet, amelyről mint a lapokban mondani szokás, *jólértesült helyről szerzett tudomást*, Impozáns leleplezés, — sokkal méltóbb lett volna azonban a belügyminiszter úrhoz, ha conandoylei tehetségének remeklést nem a Vázsonyi—Sauerwein-féle ebéd leleplezésében, hanem a bankóhamisítás leleplezésében tanúsítja; talán ilyen szekunder úton ez is sikerülhetett volna... és nem is kellett volna olyan messzi menni a Buljovszky necába, hiszen az országos főkapitány úrtól csak egy szoba, hogy ne mondjuk egy előszoba válasszotta el.

Azért el tudjuk képzelni, hogy voltak, főleg az egységes-párt soraiban, akik hosszantartó, zajos elragadtatással reagáltak Rakovszky támadására, — főleg a pártnak ama lelkes aranyifjúsága, amely egyenes folytatása ama régi munkapárti ifjúságnak, amelynek soraiban a belügyminiszter úr is első politikai repülőgyakorlatait végezte. Ez a munkapárti aranyifjúság valószínűségi arcier-testőrsége volt Tisza Istvánnak, — mindaddig, amíg nem volt baj; ama tragikus őszi alkonyatban azonban halálosan egyedül volt a pártvezér, a nagy tábor eltűnt, elolvadt, elveszett, elhúzódtott mellőle... hogy hírmondóul most ismét megjelenjenek és reklamálják Vázsonyitól: először, hogy miért maradt életben, másodsor: hogy miért nem maradt itthon, harmadszor, hogy reklamálják tőle az egész forradalmat...

Ezekre a kérdésekre Vázsonyi nagyon alaposan megfelelt a szerdai ülésen, megfelelt az összes Anonimuszoknak, a nézők és kis ismeretleneknek, akiknek sohasem kellett álszakáll, álruha és inkognitó, mert valódi nevéükön és valódi arcukon sem ismerték őket, hiszen jelentéktelenségük a leghatalmasabb titoktartást, észrevéltenséget és minden exponálás alól való hadmentességet biztosított számukra... Részben eltűntek, mikor jött a fürgeteg, részben pedig hosszantartó zajos lelkesedéssel sorakoztak a nemzeti tanács köré... és az ellenforradalommal nem a forradalom alatt, hanem csak a *forradalom után* jöttek, amire talán még volna enyhítő körülmény, ha most nem ők volnának azok, akik 1926-ban közbeszólásaikkal jelentkeznek, hogy igazoltassák és leigazoltassák mások, — például Vázsonyi 1918-beli szereplését.

Polonius

A HÉT MARGÓJÁRA

ZSIDÓZÁS. Amikor kifognak az érvekből, akkor jön a „zsidó”. Nekik mindegy: bűnös-e a bűnben, vagy a bűn üldözésében? A jelszó egyaránt: „zsidó, zsidó!” A frankhamisítás rettenetes bűnügyében eddig sem Nádosyról, sem Windischgrätzről, sem Baross Gáborról, sem a többi előkelő tisztviselőről nem derült ki, hogy zsidó. Annyi baj! Kiderítették, hogy a bűnt kötelességszerűen üldöző, a teljes igazságot kötelességszerűen követelő ellenzéki vezeték közt Vázsonyi — zsidó. És mert azt már megtanulták, hogy Vázsonyit az igazság útján nem lehet zsidózással leterrorizálni, hogy Vázsonyi csak a templomban zsidó, de a politikában teljeskorú magyar, — hát fordítanak egyet a módszeren és a zsidóságot próbálják leterrorizálni. Az összes kormányparti antiszemita lapok, a Szózatól az Új Nemzedéken keresztül a 8 Órai Ujságig, egyszerre fölfedezték magukban a floszemitizmust és rettenetesen kezdik féltetni a zsidóságot. Uszító, rémitgető, pogromfalrafestő cikkeikből csak úgy ordít ki a könyörgés: féljetez már zsidók, ijedjetez meg már zsidók, mert ha Vázsonyi nem ijed meg az igazság könyörtelen kiderítésétől, rajtatok boszulja meg magát a „nemzeti társadalom”. Mellesleg megjegyezve: a nemzeti társadalomnak, — nem az övéknek, hanem az igazinak, — eszébe sem jutott Vázsonyi zsidómivolta például a Lukács—Désy pörben, amelyben az akkori miniszterekkel szemben a nemzeti társadalom inkárnált képviselőjét mentette fel a bíróság Vázsonyi védelmére. És az igazi liberális lapoknak ma sinés eszük ágában rémásktól féltetni táborukat Vázsonyi miatt: csak az álliberális 8 Órai ugrott be előcsahosnak és a zsidóféltő koncertben boldogan vágott bele a kormánytámogató antiszemita sajtó. Gyönyörködni lehetne ebben az összehangban, ha nem volna oly undorító. Vakard meg a 8 órai liberalizmust: rögtön kibújik a szemérmetlen, minden áron, még antiszemitizmus árán is, dühös kormánypartiság. És vakard meg a Szózat antiszemitizmusát: rögtön kibújik a szemérmetlen, minden áron, még zsidóságféltés árán is, dühös kormánytámogatás. Hát csak féltsek a zsidóságot a kétségbeesésükben zsidóféltést hazudó antiszemita kormánylapok a Szózatól a 8 Órai Ujságig! Ahogy levitézlett antiszemitizmusuktól nem kell megijedni, akként nem dőlhet be senki a floszemitizmusuknak sem, nem dőlhet be senki annak a rémitgetésnek, amely Vázsonyitól félti a zsidóságot. Ők nem a zsidóságot, hanem a kormányt féltik. Ezért zsidóznak ma visszajáról. Antiszemitától ezt még csak rossz néven sem lehet venni. De olyan elvetemült zsidó nem akadhat, aki ebbe a „zsidóféltő” antiszemitizmusba maga is beállana és zsidó léteire szintén zsidózni kezdve, zsidókérdést merészelné csinálni az igazság szent ügyéből.

FRANKÜGY ELLEN HÁZSZABÁLYREVIZIÓ. Már megint arról kezdenek beszélni, amiről nincs szó és csodálatosképpen már megint a házszabályrevizióról... mint mindig, amikor bizonyos fátyolos hadmozdulatra van szüksége a kormánynak. Húsz esztendőn keresztül a házszabályrevizió volt a központi problémája a magyar életnek, amely természetesen nyugodtan ment tovább és mindenre inkább volt szüksége, mint a házszabályrevizióra, amely a betegségnél is veszedelmesebb orvosság volt; az ellenzékeket nem gyengítette, a kormánypártokat nem erősítette — arról nem is szólván, hogy a parlamenti viták hangját nem csiszolta... mert hogy miként csiszolta, azt a Napló elég világosan láttatja. Alig volt kormány, amely ne csinált volna magának — új házszabályt és ne akart volna új választójogot csinálni... Amikor a klotürlámpa zöld fénye (ez az a zöld fény, amely nem gyógyít) kigyúlt, azt hittük, hogy ez már olyan technikai fejlettsége, annyira a tech-

nika minden vívmányával felszerelt tőkéje a házszabályreviziónak, hogy most már igazán... nincs tovább! Úgy látszik, tévedtünk... vagy úgy látszik, olyan sokat beszéltek a frankdologról, hogy elérkezettnek látták az időt — egy új házszabályrevizióhoz?! Hátha sikerül az ellenzék küzdelmét a frankügy teréről a házszabályrevizió ellen átcsalogatni...

FAJVÉDŐK EGYMÁS KÖZT. Kiss Menyhért ott hagyta a fajvédő pártot, — a fajvédő párt ezáltal nem erősödött meg s talán az irodalomtörténet sem fogja konstatalni, hogy Kiss Menyhért ezáltal — nagyobb költő lett. Mint fajvédő képviselő egy érdekeset produkált, — azt a levelet, amelyben bejelentette kilépését a fajvédő pártból. Kiss Menyhért megállapítja, hogy a fajvédők az ellenzékéről — a kormányt támogatták, más szóval: amolyan kívül kormánytámogatók voltak — az ellenzék padjáról, a földreform kérdésében épp úgy, mint a választójog kérdésében, vagy most a frankügyben. Kiss Menyusnak ebben feltétlenül igaz van, — de szerencsére még abban a helyzetben is volt, hogy el is mondhatta az igazát, mert ő már akkor ellenzéki volt, mikor Gömbös még javában irtogatta, mint választási generalissimus, az ellenzékét.

A SZÓZAT ALJAS RÁGALMA. A Szózat azt az aljas rágalmat kockáztatta meg ezen a héten vezércikkben és külön cikkben, hogy lapunk, A Polgár a felvidéki megszállt magyar területen a cseh imperializmust szolgálja ki. Ezt az aljas rágalmat arra a szemérmetlen hazugságra alapozta, hogy lapunkat cseh területre engedik, ott terjesztik és plakátokon reklamozzák. Szemérmetlen hazugság. Szemérmetlen gaszág volna a rád akkor is, ha igaz volna a hír, amelyre alapozódik. Mert a nemzeti ügy minden hívének boldognak kellene lennie, ha mennél több magyar lap kerülne a megszállott terület elszakított magyarjai közé és hirdethetné ott a magyar kultúra, a magyar igazság igéjét. De a hír nem igaz, sajnos: A Polgár nem juthat cseh területre és meg sem próbáltuk, hogy erre engedélyt eszközöljünk ki. A Szózat mégis ezt hazudja és hazudja azért, hogy rágalmazhasson. Tolvajt kiált a tolvaj. Ők, akik a román Czúzával, a magyarság ellenségével cimborálnak, merik cseh cimboráldással rágalmazni a magyar nemzeti demokrácia lapját és vezérét. A Szózat szemérmetlen vakmerőségére válaszunk ez: hazudik, rágalmaz!

Félek magamtól

Irta: SOMLYÓ ZOLTÁN

Nem: ez a kor nem az a kor,
amelyben döng a szó!
A betűk szertezülnek
s a gondolat, a fülleleg,
nincs, mire üsse sátorát.
Szájból ellopták a betűt
és elrabolták a papírról.
Rőt plakátok a sarkokon
kiszívott agyunkra mutatnak.
A lelkünkben összezavarunk
mindent, mi bennünk élni vágyik...
S a munkátul a puha ágyig:
oly messzi, súlyos, terhes út! —
Daloljon, ki dalolni tud!
Én nem tudok, én nem merek!
Félek tőletek: emberek!
Kardon köszörült eszetektől!
A vérbe mártott kezeteiktől!
Szívetekben az indulattól,
mely ölni vágy; ó, attól, attól!...
Mindentől e rossz földtekén!
S jaj, magamtól is félek én...

TORZTÜKÖR

Interpelláció

1. Van-e tudomása a t. közvéleménynek arról, hogy 1918 október végén egy Hedry Lőrinc nevű államférfi ellen fordult a felizgatott ucca haragja?

2. Van-e egyáltalán tudomása a t. közvéleménynek arról, hogy egy Hedry Lőrinc nevű államférfi szívvél és tollal harcolt 1917-ben és 18-ban a fölfogatók ellen?

3. Van-e tudomása a t. közvéleménynek arról, hogy egy Hedry Lőrinc nevű államférfi milyen hősi elszántsággal maradt idehaza a forradalom és a kommunizmus alatt, kitéve magát annak a szörnyű veszedelemnek, hogy őt senki sem ismeri?

4. Van-e tudomása a t. közvéleménynek arról, milyen végzetes következménye lett volna egy Hedry Lőrinc nevű államférfi elmenekülésének, megmondolva, hogy most ő nem vehetné egy Vázsonyi Vilmos nevű kezdő politikus szemére, hogy 1918-ban itthagya Magyarországot?

5. Ha mindezekről tudomása van, mit hajlandó tenni a hedryzmus kórokozó baktériusának föl kutatására és hatékony orvoslása tárgyában?

mj

Óva intem!

Vázsonyi Vilmos azt kérdi a Pressében, hogy miért nem írt Bethlen az olaszliszkai csodarabbiaknak is levelet. Tovább fűzve ezt a gondolatot, a következő levélváltásról számolhatnánk be:

Bethlen — az olaszliszkai főrabbiak:

Tisztelt Barátom! Felhívták a figyelmemet arra, hogy a Chevra Kadisa birtokában hamis milliósok vannak. Óva intem önön keresztül az egész chevrat, hogy az ilyen kilengésektől tartózkodjék.

Bethlen s. k.

A csodarabbi — Bethlennek:

Tisztelt Miniszterelnök Úr (120 évig)! Utánajártam a dolognak; a Chevra tulajdonában nincs egyetlen hamis milliós se, már valamennyit kiadták. Elutazása előtt kérek még egy külön kihallgatást, hogy a husvétii maceszszükségletet megbeszéljük. De ne Prónayn keresztül kerem a randevut, mert ez a név a hitközségnél rossz emlékeket kelt.

Csodarabbi s. k.

Nadosy — Kopinitsnek:

Tisztelt Barátom! Felhívták a figyelmemet az ön nagyszabású sikkasztási akciójára. Mint országos főkapitány, óva intem az ilyesmitől. Ha mégis megtenné,

vegye tudomásul, sohse lehetne tagja az Országos Kaszinónak.

Kopinits — Nadosynak:

Tisztelt Főkapitány Úr! Utánajártam a dolognak, az általam elsikkasztott pénz között egyetlen hamis milliós sincs, így büncselekményről szó sem lehet. Négyszemközt szeretnék még arról egyet-mást elmondani, hogy máskor jobban vigyázzanak a detektívjei, de sajnos, futárigazolványom már készen áll: utaznom kell.

A hadügyminiszter — Lederernek:

Tisztelt Főhadnagy Úr! Felhívták a figyelmemet arra, hogy ön Kodelka urat feldarabolta. Kötelességemnek tartom, őnt óva inteni az ilyesmitől, annyival inkább, mert nevezett Kodelka nem elengedhető katoná s különben is a háború már elmúlt.

Lederer — a hadügyminiszternek:

Nagyságos Hadügyminiszter Úr! Utánajártam a dolognak. A feleségem csinálta az egész pletykát, emiatt aztán ez a jó Kodelka is egészen elvesztette a fejét. Legjobb lesz, ha nem avatkozunk bele az asszonyok dolgába. Nem igaz?

Stella

Egészségügyi versikék felöltött politikusok részére

Dr. Feleki Sándor, a kitünő orvos-poéta apró versekbe foglalta azokat a higiénikus rendszabályokat, amelyek szerint egészséges életmódot lehet folytatni. Nem árt talán a politikus urak részére is efféle verses tanácsadót írni. Ime néhány mutató:

Fürdés

Minél több panamában van részed,
Légy annál bátrabb és merészebb.
Telőtől-talpig add a gavallért,
Naponta végy fel tiszta gallért.
Fürdést nem ír elő a corpus juris, —
Egy szép napon majd megmosdatnak
[úgyis.]

Szájápolás

Ha kormánypárti vagy, a száddal
Légy óvatos, akár a vaddal.
Ha szájad szólni nem akar:
Ápolnod sem kell, mert a kormány
Eltévezi azt helyetted olyanformán.
Hogy ápol s eltakar.

Daganatok

Ha gyűlést látsz az álladon,
A nyakadon vagy válladon,
Ne menj orvoshoz, honnak atyja!
Siess a rendőrségre, és
(Anélkül, hogy metélne kés)
A gyűlést az majd felosztatja.

Lábfájás

Ha már oly szörnyen fáj a lábad,
Hogy szemed kintől könnybe lábad:
Kímeld a gyöngye végtagot

És mondd: hiszen én úr vagyok,
Nem akar ki, —
Autón fogok tehát — kijárni!

Fejvédelem

Ha fejdédelmi klubba mész,
S fejedben destruktív az ész,
Nem árt egy kis preventív féltelen,
S egy kardvivő-maszk, mint fejdédelmem.

Fogfájás

Ha fajező vagy s fáj fogad,
Tanácsomat jól megfogadd:
Destruktív orvoshoz ne menj,
Mert képes rá a szemtelen,
(És nem lesz benne köszönet) —
Hogy nemcsak a fogadat tömi ki,
Hanem egészben véve kitömet.

Izzadás

Ha miniszter vagy és reuma bánt,
Ne kezed magad plebejus gyanánt.
Aszpírín? — Azószér!
A frankügy a legjobb izzasztószér.

Molnár Jenő

A t. Ház folyosóján

I.

— Mondd kérlek, mennyire taksálja a parlament azt a Hedryt?
— Rá se hedrit.

II.

— Nem tudod, miért ment Mayer miniszter Egyiptomba!
— Merő kíváncsiságból. Hogy megtudja, mennyivel súlyosabb a frank-csapás az egyiptomi csapásnál.

Még jó, hogy nincsenek benne

Nadosy Imre országos főkapitány frankot hamisított, — megszüntették az országos főkapitányi állást.

Baross Gábor, postatakarékpenztári vezérigazgató segített a frankhamisítók-nak, — megszüntetik a postatakarék-pénztárt.

Milyen szerencse, istenem, hogy azok a finnyás nagyurak nem vettek maguk közé uccaseprőket. Mert akkor az érelyes kormány biztosan megszüntette volna a köztisztasági hivatalt. No és akkor mi lenne a nagy tisztogatással!

Azt olvasom...

Azt olvasom, hogy az egész ország Bethlen mögött áll. Hm, akkor mégis baj lehet. Mert amíg nem volt baj, csak a többség állt mögötte.

Azt olvasom, hogy Cuza professor jóbarátjának nevezte Gömböst és Eek-hardtot. Embert barátjáról, jómadarat — az ornitológiai kongresszusról...

Apák és fiak

Az apák dolgoznak, tőkét gyűjtenek. A fiak elpredikálják. Az apák híressé, a fiak hírhedtté tesznek egy névet. Degenerálódás és herbertizmus vonul végig minden országban, minden nemzedéken. Ebből a szempontból azonban Magyarország eddig még szerencsésnek volt mondható. Tisza Kálmán után jött Tisza István, Andrássy Gyulát követte Andrássy Gyula az ifjabb, Eötvös József utóda Eötvös Lóránt, Polónyi Gézáé Polónyi Dezső, Vámbéry Arminé Vámbéry Rusztem és Hegedüs Sándoré Hegedüs Loránt. Nem muszáj, nem kell feltétlenül Herbertnek lenni, nem szükséges minden körülmények közt összezúzni egy szent tradíciót és az ősök síri nyugalomát a mi földi életünkkel megbolygatni. Nem muszáj és mégis így van, így történik ez rendszeren. Különösen ma. Ma, amikor soha még nem volt oly történelmi távlat egyik nemzedéktől a másikig. Ma, amikor egy emberöltő korszakok felszínre jutását és alámerülését szemlélhetjük végig. Ma, amikor szemben állnak egymással a hevílékeny, tisztalelkű és csak az ország érdekét féltő, idealista öregek és az éhes, türelmetlen, kapkodó, üzletes és kalandorvérű fiatalok. A degeneráltság pregnáns korszaka a mai, talán a történetírők volámikor a *Herbertek korának* fogják nevezni.

Súlyos és terhes feladat egy nagy név viselőjének lenni. Bizalom és aggodás kísérik útján az ifjút és ugyanez a bizalmatlanság és irigység is. Aki mint valakinek az utódja születik, talán még nehezebb helyzetben van, mint az ő, aki a család alapjait rakta le egykoron. Az ősök maguk csinálják programjukat, maguk tűzik ki a célt, melyet elérni vágyanak, úgy a maguk, mint elveik és nemzetük javára. Az utód beleszünetik feladataiba. Az utód készen kapja az életét. Az utód bármit is tegyen, nem a saját egyéniségét adja, nem a maga életét éli. Herbert marad, bárki is bármivé is válik, de hűséges Herbert, aki őrzi az eszmét és továbbviszi apáról fiúra, mint szent örökséget. Érti a fiatalság hibáját, vergődését, mint Werther a tehetetlenséget, hogy szárnyai vannak és nem repülhet velük, mert azok súlya a röghöz köti, húzza, ahelyett, hogy az ég felé emelné a „L'aiglon“-t, de ősei gondolata ég agyában, atyja lelkülete lobog tovább őbenne: folytatni, ahol elhagyta az elődje, sőt ha lehet már együtt dolgozni, mint boldog emlékü Székely Ferenc és fia Aladár. A test kihülhet, de a lélek átszáll és az eszme örök. A nagynevű apát nagynevű fiú sem homályosíthatja el. De ha sikerül legyőznie a névét, ha a neve nélkül is valaki, megszünik Herbert lenni, egyéniséggé válik. De vajjon azt jelenti-e ez, hogy szembe kell szállnia az apai tradíciókkal?

A magyar nemzetgyűlésen ezen a héten elhangzott egy beszéd. Talán nem is beszéd, csak néhány szó. *Rakovszky* Iván volt a szónok, jelenleg még belügyminiszter. S a karzaton, mintha megjelent volna egy árnyék, hallgatta a beszédet és szomorúan esővált a fejét.

Rakovszky Iván, *Rakovszky Istvánnak fia*, titkos megfigyelésekről, detektívjelentésekről számolt be. Cáfolt és cáfolata erősített. Ott állt, mint a reakció „kősziklaja“, aki leplezni kívánja, hogy a kőszikla papírmáséból van. A Vicziánok, Hedryek tapsoltak. Az egységespárt dicséretére mondhatjuk, kevesen. És csüggedten nézte *Rakovszky István szelleme, az egykori szabadkőműves nagymester*, aki két eszmét hirdetett: *liberalizmust, igazságot!* A fiú szembekerült az apa eszméivel. Talán azért, mert maga akart egyéniség lenni. Nem sikerült. Herbert maradt. Herbert, aki együtt dolgozott nemrég Nádosyval.

Az apa szelleme szánakozott a fiú szellemtelen beszédén. S vadul nézte *egy harmadik Rakovszkyt*. Valamikor a néppárt elnöke. Igazi keresztény politikus, a szó becsületes és krisztusi értelmében s nem a demagógia hordós piacán, mint a ma nyüzsgő epigonok.

Rakovszky István a legedzettebb és legbarcosabb magyar politikusok egyike, aki rendszeren mindenkor viharok központjában áll, ha megszólal, akár szónokol, akár csak közbekiált. S az indemnitási vitában mégis szenvedélymentesen, nyugodtan beszélt. Hangot adott a becsületes iránzatnak, az őszinte hazafíi aggodalomnak. Elmondhatta a régi latinokkal: *Dixi et salvavi animam meam!*

Három Rakovszky! Az egyik halott, de eszméi élnek, a másik maga a háborgó lelkülsmeret. Ezek az öregek! Ez a régi magyar típusa. A régi magyaré, Nagy Magyarorszáé. A harmadik Csonkamagyar Rakovszky e pillanatban még belügyminisztere. *Rakovszky Iván*. Az ifjúság. A mai fiatalság. Farkasszemét néznek a Rakovszkyak. A múlt és a jelen. Két nemzedék. Apák és fiak.

Rakovszky Iván beszél. A baloldaltól ki-kitör a keserűség. S egyszerre mozgás az egész Házban, ahogy a parlamenti gyorsírók nyelvén mondják. *Bejön Bethlen István*. Ahogy a terembe lép, feléje viharzik Rakovszky István szava: „*Pusztulni!*“ Az egységespárt tapsol. Bethlent éljenzi. Bethlen Istvánt, akiben e percben egy másik Bethlennek, *Bethlen Gábornak*, a szabadság fejedelmének, az egyenlőség és testvériség harcának odaát a túlvilágon nem sok öröme telhet. „*Pusztuljon!*“ kiáltja túl a hozsannázókat Rakovszky István hangja. S az ifjú Rakovszky beszél. Egymás mellett Bethlen, Rakovszky, az új generáció.

Új generáció. E sorok írója is ebbe tartozik. Talán Herbert szintén. Neve nem olyan régi, de mégis patinás. Ha felekezeti nem is, de becsületben föltétlen rendezett. És igyekezni fog megtartani ezt a tradíciót. Hisz kell még olyan is.

A belügyminiszter úrhoz pedig csak egy kollegiális szót. Kollegiális, mert Herbert-társam. A belügyminiszter úr izgató, uszító felhívással fejezte be beszédét, bár kissé óvatos alattomosággal. „Detektívet csak akkor küldök, ha saját biztonsága érdekében kéri“ — mondotta. Mit jelent ez? Talán nincs személybiztonság? Nincs jogrend? Avagy kívánatos, hogy ne legyen? Miért? Kinek az érdekében? Felidézzük az uccai igazoltatások és gyilkosok korát? Nádosy uralmát? A holt-pont napjait?

Mindent lehet. A belügyminiszter kezében a hatalom. S a hatalommal, amióta a világ fönáll, tudjuk, lehet élni és visszaélni. De valami jár vele. Felelősségnek hívják ezt a valamit. S ez a belügyminiszteren nyugszik, elsősorban most, a beszéde után. Ha bárkinek a hajszála is meggömbül, ezért Rakovszky Iván felelős. Rakovszky Iván, aki egyéniség akar lenni s ezért próbál meg mindent, hogy atyja szellemét elhomályosítsa, ezért küzd a legelkeseredettebben Rakovszky István, a szabadkőműves nagymester eszméi ellen. Egyéniség akar lenni, de Herbert marad. S amikor a franküggy vitája folyik, a hamis francia pénz mellett egy szomorúan igazi francia mondás jut eszünkbe, amíg az apákra gondolunk és a fiakat látjuk, amint Károlyi Mihálynak mondotta Belgrádban Franchet d'Espéray tábornok: „Hát ilyen mélyre sülyedtek!“

Vázsonyi János

VI., Mozsár ucca 9.

Telefon: 99-92.

Szent Terézia uccái

Írta: KRÚDY GYULA

V.

Mit olvas a régi demokrata?

Hiszen megválaszthatta Vázsonyit a Terézváros a maga követének, — „nagyobb csodák is történtek a világon,“ — mondogatták vadalma-fanyarsággal a régi szabadelvű polgárok, — a házak és az uccák mégse mentek el a helyükről, nem görbült meg Szent Teréz tornya, nem verték meg a háziurakat a lakóik, pedig Vázsonyi győzelme esetére ezt ígértették az Andrassy úti kaszinóban. Ámde Klivényi vendéglőjében, a sarokbeli asztalnál, ahol „a kerület régi, tekintélyes polgárai szoktak találkozni“, — mint régi zsurnaliszta-nyelven nevezték az idét, amikor a polgár kimenőjét élvezte: — a kis pörkölt levének császárzsemlyével való „tupfolgatása“ vagy a kis ezüst-kocsin tologatott véres marhahúsnak szemetelése közben (mint ezt Petánovics vendéglős a millenárius kiállítás alatt divatba hozta) a tekintélyes polgár az asztalkendő felkötése alatt mégis csak azt mondta:

— Nagyon elszemtelenedtek a demokraták. Most már napilapot is tartanak. Maholnap már nem is köszönnek nekünk a cupringerek.

Hát valami igaza volt a „törzsasztal“ mellett elhangzott megjegyzésnek, — mert lépten-nyomon észre lehetett venni, hogy a fászincjűk előtt fakötegekön üldögélő kisszénkereskedők már nem olvassák oly tömegesen Bródy Lajos lapját, a *Zsurnált*, mint azelőtt, a *Képes Budapest* is vesztett publikumból, lelkes, jólöltözött fiatal emberek a hónapok alatt füzeteket hordanak széjjel a városban az úgynevezett demokraták között. *Új Század* volt a füzeteknek a címe és dr. Báltaszéki Lajos szerkesztette őket, de nem nagy szerencsével. Az öreg redaktor lapjának ugyanis olyan akadémikus nivót adott, hogy a pucérájós vagy a kislefűszeres, aki egyébként már tűzbe ment volna a demokratikus eszméért, ha megbolondult volna se ért meg kerek tudnivalót a revű tartalmából. Mikor emiatt szemrehányást tettek az öreg Báltaszékinak, a szenteletű férfiú egykedvűen vállalt vont:

— Én nem tudok piaci hangon írni. Ezért bukkott meg az újságom már Békéscsabán is.

No hiszen az *Új Század*-nak se sok erőlködés kellett ahoz, hogy beadja a kulcsot, pedig éppen akkor kezdődött benne egy cikksorozat az őskori demokratikus mozgalmakról.

Erre indították meg aztán a nyugtalan és bőrküben sehogy se férő pesti demokraták *A Polgár* című napilapot, amelynek szerkesztősege a Nagymező uccában volt.

Hát sajtó kellett, mert már abban az időben is tudta a józan európai ember, hogy odaát Amerikában nem hiába jár városról-városra díszmagyar ruhában Kohányi Tihamér, hogy a magyarok sajtóját hatalmassá növelje. Itt Magyarországon se ok nélkül indítja el országos körutakra az *Egyetértés* kiadója (valamint a Gresham Biztosító) Kossuth Ferencet. Hát a demokraták, akik az ímént oly diadalmasan levizsgáztak eszméik mellett: majd csak elbírnak egy újságot is, amely minden nap azt írja, hogy a pesti demokratának nem kell félnie az ördög-től sem, amíg híven előfizet.

De már amúgy sem félt a pesti demokrata, hirtel-

len megnövekedtek a szarvai, amikor észrevette, hogy ifjonti hevülékenysége elől mily ijedelemmel menekednek a régi, cugoscipós polgárok, hogyan húzódnak vissza a tehetetlen gúny és a lenéző megvetés spanyolfalai mögé a régi világbeliek a nyílt csaták elől... Wolfner Pepi, az Andrassy úti könyvkiadó ugyan még mindig olyan ünnepélyesen, mint egy neves velencei szenátor, ballag végig ebédelőtti sétájában az Andrassy úton, de egészségtani szempontból hajadonfóvel jár, kalapját kezében viszi, mert nem akar köszönni és nem akar köszöntést fogadni azóta, mióta a hatodik kerületben oly csúfosan megbukott a régi kaszinó. Szorongathatják egymás kezét az új demokraták, üdvözölhetik egymást olyan hangosan, mintha mindig kortesbeszédre készülődnének; átkiabálhatnak egymásnak az Andrassy út egyik oldaláról a másikra, miközben azt is teliszájjal megkérdezik, milyen emésztése volt az otthoni kisgyerekeknek: — mégse foglalták el még teljesen ezt a várost. A külső Andrassy úti libakereskedő, ahol hajdanában Budapest minden valamire való libapecsénye-kedvelője kuncsaft volt, még mindig szívesebben szolgálja ki Láncezy Leókat, mint például a nagyhasú Rácz doktort, pedig az se volt utolsó vevő. Nem, a gurmandéria nem való a demokratáknak. A húsvágók a finomabb falatokat ezután is a Nagy János uccába küldik, akármilyen lelkesen tapsolnak Vázsonyi Vilmos beszédeinek. És odakünn, a Bajza ucca felé, talán megváltoztak a házmesterek, fűszerezsek, lakók? A házmester, ha titkon Vázsonyira is adta voksát, bizony csak kezét csókol a lakóknak; a fűszerekről, csemegékről a nagy belvárosi cég gondoskodik, telefonrendelésre szállítja a vacsorát és eszeágában sines elsején a számlával alkalmatlankodni. A Kis János uccai szalónokban még mindig bizonyos melléklöngével ejtik ki ezt a szót, hogy: demokrata. — Igen, mint hajdanában azt mondják a félvállról vett embernek, most: Szervusz, Psezina! — olyanformán mondja most az úrnő megúnt udvarlójának, eldobott ismerősének a polgár: „Demokrata.“ Demokrata lehet a péklegény, aki reggel a friss süteményt hozza, demokrata lehet a cupringer (de nem meri), demokrata lehet a városligeti kikiáltó, sőt demokrata lehet az az eltévelyedett fiatal ügyvéd is, ama Vázsonyi, aki jobb sorsra lett volna hivatott a nagy eszénél és tehetségénél fogva. (Még ma sem érhető, hogyan adhatta hozzá egy szalkai Schwartz a leányát.) De már erre felé, ahol némi úriás csendesség észlelhető az Andrassy úton: igazán nem lehetett kívánni se Fejérváry Géza bárótól, a Mária Terézia-rend nagymesterétől, de még Schiffer Miksától, a nagyvállalkozótól sem, hogy beálljon demokratának.

Hát győzött Szt. Terézia városnegyedben a demokratikus eszme, de továbbra is olyan szegény maradt, mint akárcsak abban az időben, amikor a pártkassza céljaira hatosos kalabriász-differenciákat ajánlottak fel a lelkes tagok. Az *Új Század* című demokrata újság átadta a helyét *A Polgár*-nak, hadd mutassa meg ő, hogy mit tud kikalapálni a kerület derék kispolgáraiból. Lelkes, fiatal zsurnaliszták ültek össze és hajnalig tanakodtak, hogy mit kell az aradiuccai fűszeresnek írni, hogy az ne csak éljenezze Vázsonyit, hanem a párt lapjára elő is fizessen. A kiküldött hirdetési ügynökök verejtékező homlokkal tértek vissza, mert a nagykereskedők azt válaszolták, hogy nem hirdetnek demokrata újságban, mert a demokraták úgy sem tartoznak vevőközönségükhöz. A kávéházban Vázsonyi talán még szatirikusabb, mint valaha. Megelevenedett epe, olyan megjegyzéseket tesz, hogy

valamely jámborabb vidéki ember bele is betegedhetne. De a pestiek már tudják, hogy Vázsonyi csak azért szatirikus, mert nincs pénze *A Polgár* fentartásához. — Így „állott” a demokraták pesti bálja ama nevezetes „terézvárosi búcsú” után, amikor az Abbázia márványasztalainál már azt hitték, hogy legyőzték az egész világot.

BUDAPEST

Lépjének akcióba

a főváros parlamenti képviselői!

Az életgyökerében megtámadott polgárság és munkásság igazának mindeneket lenyugózó erejével indult haroba a községi demokrata párt a lakások és az üzletek korai fölszabadítása ellen. És rohammal vette be az ellenfél — ez esetben nem a városházi keresztény-párt, hanem a kormány által védett reakció várát. A nekirohanás hatalmas lendületének sokkal külön erősség sem tudott volna ellentállani, nemhogy az a silány, porló alapra épített alkotmány, mely a szanalási törvény szoros keretei között bevehetetlen sáncnak képzelet magát. *Bródy Ernő szinte kardsapás nélkül tette le a lakások és az üzletek május elseji fölszabadításának antiszociális védőseregét, az érdekelt háziurak s a mögéjük sorakozó boldog és gondtalan kevesek kicsiny esapatát. A főváros törvényhatósági bizottsága, egyhangúan tette magáévá a demokratapárt nagyszabású akcióját, ám ezt az eredményt nehéz és szívós munkával kellett kiverekedni. A „tüzérségi előkészítésben” sokáig csak a szociáldemokrata párt támogatta a demokrata pártot; a gazdasági, pénzügyi s hitelválságnak általános katasztrófává való kiszélesedése kellett ahoz, hogy a községi reakció egyre jobban lemorzsolódó kisebbsége megadja magát a józan érvek hatása alatt.*

Útjára ment tehát a főváros kemény tiltakozása. *Egy ajultan heverő város, egy kétségbeesetten vergődő társadalom jajkiáltása harsog ki az egyhangú határozatból. És most a — parlamenten a sor. A parlamenten, ahol Budapestnek huszonnégy képviselője ül. Ezt a huszonnégy embert, pártkülönbség nélkül, kötelezi a fővárosi polgárság és munkásság egyértelmű, megdöbent tiltakozása. Ennek a huszonnégy képviselőnek a rádió-antenna érzékenységgel kell felfognia és továbbadnia azt a hangot, mely a városháza közgyűlési terméből indult el. A lakások és az üzletek fölszabadítását május elsejéről november elsejére országos törvény mondja ki, amelyet megváltoztatni a törvényhozás feladata. Ha Budapest huszonnégy képviselője, háta mögött az egymillió város szilárd elhatározásával és összeforrt akaratával, a nemzetgyűlés porondjára viszi a kérdést, nem lesz bátorság a boldog és gondtalan kevesek, a munkanélküli jövedelemelvezők védőiben, hogy a lakás- és házbérek fölemelésének fúriáit szabadítsák rá a gondok és kínok tengerével küzködő fővárosi lakosságra.*

Névszerint aposztrofáljuk a főváros nemzetgyűlési képviselőit, névszerint azért, hogy egyrészt emlékeztessünk közülük egyeseket arra, hogy választóik egyúttal budapesti lakbér- és boltbérfizetők, másrészt, hogy a lakók, az iparosok és kereskedők kezében teljes névsora legyen ama férfiaknak, akikre most az ő legelőbb érdekeik beesületes szolgálata vár. 1922-ben Budapest népe a következőket küldte a parlamentbe:

Andrássy Gyula gróf, Batitz Gyula, Bárczy István, Benárd Agoston, Benedek János, Buday Dezső, Csilléry András, Farkas István, Friedrich István, Homonnay Tivadar, Jászai Samu, Kitajka Lajos, Petrovátz Gyula, Pötker Emil, Propper Sándor, Rassay Károly, Rothen.

stein Mór, Sándor Pál, Süttő József, Szabó József, Ugron Gábor, Vanczák János, Vázsonyi Vilmos, Wolff Károly.

A demokrata és szociáldemokrata párthoz tartozó képviselők ezúttal is teljesíteni fogják kötelességüket. Nem kell őket biztatni. De erkölcsileg lehetetlennek tartjuk, hogy a főváros lakosságának kilenevenkilenc százalékát érintő olyan egzisztenciális kérdésben, aminő a lakások és az üzletek fölszabadítása, a választott képviselők, a nép akaratának valamennyi végrehajtója, pártkülönbség nélkül, ne álljon örhelyén. Mégis: *szemmel tartjuk, kik lesznek ott a másik táborból a végső, döntő ütközetnél — a parlamentben. Ha — amint reméljük — minden képviselő teljesíti a köteleességét, a szanalási törvénybe csomagolt szörnyintézkedés nem fogja halálra csigázni a kiszemelt áldozatokat. És akkor diadalmasan fejeződik be a demokrata—liberális-blokk hadjárata a lakókért, az iparosokért, a kereskedőkért, a hivatalnokokért, a lateinerekért, a munkásokért, mindnyájunkért. De csakis akkor. Mi résen leszünk!*

SZÍNHÁZ

* A királyné rózsája. (Bemutató a Király Színházban.)

Miközben a bécsi operett harcol az előretörő francia zenés vígjátékokkal, úgy látszik, hogy a végküzdelemben a magyar daljáték is jelentékeny szerepet kap. *Farkas Imre új operettje a Király Színház második nagy magyar sikerét jelenti az idén. Szövegének felépítése, az idillikus jelenetek egymásbakapcsolódása és a magyar lélek gloriifikálása a biztos diadal ígérteit hordják magukban. A muzika részben a magyar nóta hagyományaiából táplálkozik, de mindvégig friss, szellemes és színesen csillogó. Kitiünő együttes szolgálja a darab magyar hangulatát. Erzsébet királyné szerepében Berky Lili megható gloriifikálása a szépnek és jónak, Lábass Juci hanggal és játékkal, Faaly Ilona ötletekkel, a férfitriumvirátus Nádor—Halmai—Kertész nemes művészettel egyformán viszik előre a darabot.*

Kis Komédia

Lelépés — A „Rézi” — Augum Aug’ — Elmegy a Berta — OTT és STEINHARDT
Kezdeté 8 órákor

Mozgóképotthon — Uránia — Capitol

2

Metro — Goldwin világattrakció

A fehér tájfun

Főszereplők:

Claire Windsor és Robert Frazer

A hollywoodi rejtély

izgalmas filmriport 7 felvonásban

Főszereplő:

ELEANOR BOARDMAN

Mozgóképotthon — Uránia — Capitol

KÖZGAZDASÁG

Bacher Emil szerencséseje. A frankügy mind szélesebb és mind szennyesebb hullámait úgy elborították az országot, hogy emellett alig tudta a közvélemény értékelni azt a morális és anyagi kárt, amelyet a Victoria-malomkomszern fizetésképtelensége okozott. Elszigetelt tőzsdei, majd közgazdasági eseményként fogták fel az ügyet, amely a hivatalos kommunikáció szerint „nem érinti az ország közgazdasági érdekeit”. Azóta kiderült, hogy bizony nagyon is érinti az ország közgazdasági érdekeit, s ha semmi egyéb kárt nem okozott, minthogy 200 milliórd koronát vont el ebben a tőkeszegény országban a válságos helyzetben tengődő kisipar és kiskereskedelem elől, amelynek sorsán pedig nagyot lendítene ilyen nagyszabású és ilyen olesó hitel, már ez is éppen olég súlyos kár. Pedig hát okozott egyéb károkat is. A közgazdasági közvélemény általában megegyezett abban, hogy „Bacher Emilnek szerencséseje van.” Ez a szerencse persze kötésértékű, mert azt nem lehet állítani, hogy Bacher úr ezúttal szerencsésen spekulált volna, s azt sem lehet tudni, hogy szerencsésen ússza-e meg ezt az ügyet és sokat firtatott magánvagyonát (?) mennyire van érintve ebben az ügyben. Hogy a magyar malomiparnak tovább nem lesz az egyeduralkodója, azt ő aligha tartja szerencsének. Miben áll tehát a szerencséseje? Abban, hogy a frank-ügy nagyobb szenzációja elvonta a figyelmet a Victoria-ügyről. Ez nagyon kötes szerencse, mert Bacher Emil soha sem törődött azzal, hogy beszélnek-e róla, vagy sem. Bacher Emil elvégre nem követett el bűnt az írott törvények ellen. Nem esalt, nem lopott, nem is sikasztott, még csak bankót sem hamisított. Bacher Emil egyszerűen csak spekulált — mint egész életében —, csak éppen, hogy ezúttal rosszul spekulált. Nincs ugyan rá törvény, de Bacher búne fölér bármily súlyos bűncselekménnyel, mert többet ártott az országnak, mint sok súlyosan minősülő és paragrafusokba ütköző bűncselekmény együttvéve. A Bacher Emil „tenykedése” nem ütközik a büntető paragrafusokba. Ez az ő szerencséseje!

A Nemzeti Bank mérlege. A Nemzeti Bank közgyűlése megelőzően közzétett mérlege igazolja azokat a várakozásokat, amelyeket a Jegybank működéséhez fűztek. Nem is lehetett kétséges, hogy az államnak ez a törvénnyel és nemzetközi intézkedésekkel körülbástyázott és kitűnően vezetett vára jól prosperál. Szinte szokatlan, hogy ezt a tételt még a tőzsde is igazolja, ahol a Nemzeti Bank részvényei szokatlanul nagy árfejlődéssel dokumentálják, hogy tőkebefektetési célra nagyon alkalmasak. Feltűnő a tőzsdenek ez a „spontán” megnyilatkozása, mert hiszen a Nemzeti Bank részvényeinek kamatozása garantálva van. A Nemzeti Bank mérlege az elmúlt év végén a státusz 20 százalékos javulását tünteti föl. A bankjegyforgalom stabilizálódott olyannyira, hogy az elmúlt év folyamán csak 1 millió aranykoronával gyarapodva, 300 milliórd 301 millióra emelkedett a bankjegyforgalom, melynek belső értéke, vagyis vásárlóereje az aranyérték fokozatos emelkedésével, a Jegybank kétévi működése alatt közel száz százalékkal javult. Az állam tartozása az 1925. év végén 1956 milliórd papírkorona, ami teljes fedezetet nyer az állam giroköveteléseinek összegében. A bankjegyforgalom fedezetét képező deviza- és ércékszlet a forgalomban levő bankjegyek közel 60 százaléknak felel meg, s ezt a készletet a Jegybank fokozatosan növeli. Annál sajnálatosabb, hogy a magángazdaságok hitelkétségeinek alimentálására fordított összegek jelentékeny csökkenést mutatnak, úgyhogy a stabil bankjegyforgalom mellett a magángazdaságnak kevesebb jut, aminek káros hatása az országszerte érezhető hitelkriszisen nyilvánul meg.

1926
április 17-26

1926
április 17-26

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

Rendezi a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara

VÁMSZABADRAKTÁR

Utazási, szállítási és vízumkedvezmények

Képviseletek a bel- és külföld összes nagyobb városaiban

Központi iroda: Budapest, V, Szemere utca 6. szám
Telefon 161-22

Csütörtöktől szerdáiig bezárólag

Narry Liedtke felléptével

A főhadnagy úr a feleségem

(Liebe und Trompetenblasen)

Vígjáték világattrakció 8 felvonásban

Főszereplők:

Narry Liedtke és Billian Harvey

Vadvirágkisasszony

Vígjáték 8 felvonásban

Főszereplők:

Colleen Moore és Lloyd Hughes

Előadások a **CORVIN**-ban csütörtökön fél 7 és 9, hétköznap 5, egyenyed 8, fél 10, vasárnap fél 4, fél 6, fél 8, fél 10 órakor. — A **KAMARA**-ban hétköznap 4, 6, 8, 10, vasárnap egyenyed 4, 6, háromnegyed 7, fél 9, 10 órakor

Telefonszolgálat egész nap
Lipót 921-32, Lipót 921-33

AZ UFA FILMSZÍNHÁZ

holnapi premierjének szinlapja:

1. **Magyar és Ufa híradók**
2. **Buster Keaton** legújabb alakítása:
A bálnavadász
3. **Tinta Matyi**, a cérnalovag, újdonság, először Budapesten
4. **A győztes tragacs**, amerikai slágerburleszk, a főszerepben **Kiky**

Szűnet

5. **Oscar Strauss** világhírű operettjének gyönyörű filmváltozata:

Varázskeringő

Főszereplők: **Xenia Desny, Mady Cristians, Willy Fritsch**

A betétdalokat éneklik: **Verbőczy Ilá, Békassy József, Székely Bálint**

A kísérőzenét összeállította és az előadást vezényli: **Stephanidesz Károly**

Előadások kezdete a csütörtöki premier napján két óra utáni előadás: 7 és 1/2 órakor, azontúl hétköznapokon: 5, 1/4, 1/2 órakor, vasárnap: 3/4, 4/6, 8 és 10 órakor

DEMOKRATA ÉLET

Bródy Ernő

a polgárság egységes frontjáról

A Józsefvárosi (XVII) Demokrata Körben kedden este meleg ünneplésben részesítették dr. Bródy Ernőt legutóbbi közgyűlési szereplése alkalmából. Weiler Ernő dr. üdvözlő szavai után Bródy Ernő dr. tartott nagyrértékű előadást. Meleg szavakban köszönte meg az elismerést, majd közgyűlési beszédének háttérét ismertette.

— Beünnepeltünk egy akciói kellős közepében — mondotta — és most arra kell törekednünk, hogy azt sikeresen vezessük a végső kifejlődésig. A legutóbbi közgyűlés *közéleti munkásságunk legszébb napja volt*, mert sikerült a törvényhozásban érvenyt szerezni annak a felfogásnak, hogy a lakások és üzlet-helyiségek szabadforgalmának helyreállítása a szanalási törvény által meghatározott időben lehetetlen. Egy hang sem akadt, mely ezt az álláspontot gyenteni akarta volna, pedig a törvényhatóságban szép számmal vannak háztulajdonosok is és a közgyűlés előtt egységesen nagyon is készüdtök ellenük. De ez az ellenvélemény nem juthatott kifejezésre, mert a *közérdek a mi oldalunkon volt* és az ellenvélemény csak magánérdekeket képviselhetett volna. De a közgyűlés csak első fóruma a mi harcunknak. Most következnek majd a többi állomások.

— Néhány nappal ezelőtt folyt le az Ügyvédi Kamara választása: én is bekerültem a választmányba. Ezt a pozí-

ciómál arra fogom felhasználni, hogy az ügyvédi kamara vezetése alatt *egy tábort hozzam a szellemi szabadfoglalkozást üzőknek*. Ez a hadsereg siessen tiltakozásával a kereskedők, a kiskeresztencziák segítségére, akiket a legkövetlenebbül érint a felmondási jog veszedelme. Ennek a tábornak hatalmas támasztéka lesz a *munkásság* is. Sokat beszélnek az utóbbi időben az egységes frontról. Nos, az *egységes front ezzel meg is alakult*, mert ezen a fronton valóban ott van osztály, társadalmi és felekezeti különbség nélkül, minden dolgozó ember.

— Akciónk harmadik része *Budapest huszonnéggy nemzetgyűlési képviselőjének állásfoglalása legyen*. Ennyi erkölcsi erő összefogásának győznie kell és engedjék remélnem, hogy a lakáskérdésen túl valóra fog végre válni az egyenlő jog, egyenlő szabadság és egyenlő kötelesség elve is és fel fog virradni fölöttünk az igazság napja, mely visszazúzi oduinkba a vakondokot és a kuvaszokat.

A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után *Vértes Emil* szólt fel, aki a gazdasági élet pangásának okait fejtegette.

Viléz Aladár köszönte meg ezután Bródy és *Vértes* előadásait, majd *Csergő Hugó* dr., *A Polgár* felelős szerkesztője mutatott rá, mennyire fontos minden párt szempontjából, hogy *meglegyen a maga sajtóorgánuma*.

— **Csatlakozás a demokratapárthoz.** A Nemzeti Egység Köre csütörtökön este népes társasvaesorát rendezett, melyen a kör elnöke, *Bibó-Horváth János* be-

jelentette a kör csatlakozását a demokratapárthoz. A magyar jövő az, amiért — mondotta *Bibó-Horváth* — *Vázsonyi Vilmos* harcot és minden igaz magyarnak, aki valóban szereti a hazát, ott a helye az ő táborában. — *Harrer Ferenc* ny. alpolgármester szólalt fel ezután. Az evolúciós demokratikus politika egyedüli útját a városok önkormányzatában látja. *Baross János* képviselő a Bethlen-kormány bűnlajstromát ismertette. *Pakots József* megrázó képét festette hat év kísérletjárásának. *Kakulyai Károly*, *Vértes Emil*, *Pósta Sándor* és *Gáspár Fülöp* mondottak még tartalmas beszédeket.

Nincs ellentét

a falu és a város között

Rendkívül tanulságos előadást tartott szombaton este a Központi Demokrata Körben *Baross János* képviselő, aki ritka plaszticitású, a leglaikusabb hallgató számára is könnyen megérthető képekben festette meg a mai magyar mezőgazdaság helyzetét.

— Nemrégiben — mondotta előadása folyamán — nagyobb utazást tettem külföldön. Ausztrián, Svájcban és Olaszországban keresztül vezetett az utam. Kínéztem a vonat ablakán és figyeltem az elrohantó tájat. És a gazda szemével kiméricskéltem az elmaradó kilométereket és megkísérleltem rendszerbe foglalni, mit láttam tízezer holdnak megfelelő területen. Már Ausztriában 2 városi, 24 gyárat, 5 falut, modern utakat, automobiloikat, villanyfelszerelést lát-

Terézvárosi búcsú

Tarka és színes forgatagával, mozgalmas tömegével, az apró esecsebecsék végtelen sokaságával valóban úgy festett a VI. kerületi Nőegylet bálja, mint egy cifra, de mégis elegáns és izléses terézvárosi búcsú. Vasárnap este nagy ünnepet ült a terézvárosi társadalom, és ezen az ünnepen a legszentebb oltárnak, az igaz jótékonyágnak áldoztak.

Már este tíz órák érdekes látványt nyújtott a Hungária termeinek bordószőnyeges folyosója. A nagyterem előtt helyezkedett el *Vázsonyi Vilmosné*, az egyesület elnöknője. Mindenkit ő fogadott, ő üdvözölt, hiszen az ő jótékonyági munkájának társai adtak itt egymásnak találkozót. Ott volt nemesak a Terézváros, de az egész budapesti társadalom ifjúsága, az a tábor, amely *Vázsonyiné* híres kedd délutánjait is érdekessé teszi. Szép asszonyok, bájos, fiatal leányok sokasága volt együtt negyed tízenegykor, amikor kiadta a táncrendező a jelszót:

— Rágyujtani arra a csárdásra!

Régi jó csárdással kezdődött a tánc,

hangulatos keringőnek és a többi divatos táncnak adjon helyet.

Közben egyre érkeztek a notabilitások. Tizenegy órákor lépett be a terembe *Vázsonyi Vilmos*. Gyors egymásutánban jöttek családjaikkal a demokrata tábor vezetői, — a pártvezetőség csaknem valamennyi tagja jött el családjával. Feltűnt *Németh* főjegyző markáns alakja és több érdekes közéleti egyéniség.

— Egy kis főképarlamentet lehetne itt összeállítani, — jegyzi meg valaki.

— Igen, de csak ellenzékít — véli egy másik —, mert itt jóformán alig látok kormánytámogatató elemet.

Pedig lehet látni eleget, csak körül kell nézni. Ide, ebbe a díszes bálterembe valóban felekezeti és politikai különbség nélkül jöttek el az emberek, hogy mulassanak, ne csak magukért, de a Terézváros szegényeiért is, akiket a hidegtől és a nélkülözéstől ment meg ez a muzsikaszó.

De nemesak a belépődíjak szolgálták ezt a nagy célt. A szünetekben fürge

leányhad különböző mulatságos tárgyakat árult jótékonycélra. A kisleányok nagyon agilisek voltak. Nem egy frakkos szeladon kiáltott fel ezen az estén:

— Öt pere mulva én vagyok a legszegényebb gyermek a Terézvárosban.

A nagy szupészünetet kedves és mulatságos sorsolások tették változatossá. Itt kapott egy kis szerepet a politika is. *Vázsonyi* félreült egy nagy asztalhoz, szűkebb környezetével és — bál ide, bál oda — még a frankról is *diskuráltak egy keveset*.

De nem sokáig. *Vázsonyi* felkerekedett és végig látogatta az asszonyokat. Csak az a jó báli névsor tudná felsorolni valamennyi szép asszonyt és leányt, aki a Terézváros bálján megjelent...

A kései hajnal kandikált be a Hungáriába, amikor véget ért a bál, amelynek résztvevői gazdagabbak lettek egy jól eltöltött farsangi éjszaka emlékével s ugyanakkor a Terézváros szegényei gazdagabbak lettek egy falat kenyérrrel.

am a megfigyelt darab földön. *Negyveszes ember él ezen a kis darab hazán, forog az ipar, virul a kereskedelem.*

— Azután, valamivel később, a magyar Alföldön vitt keresztül a vonat. Valahol Szolnok tájékán kineveztem megint az ablakon és számoltam tízezer holdat. Láttam egy sovány birkanyáját, egy juhászt meg két kutyát, amint a nyáját őrizték, egy disznókondát, egy kondást két kutyával, láttam számtalan tizenhat úkrót, ugyanennyi rongyos bérest, egy akácos tanyát, fenyőerdőt, mögötte biztosan ott a kastély az urasággal. Szóval: *megél a tízezer holdon vagy negyven ember, nyári munka idején talán kétszáz is.* Ezek el is fogyasztanak talán egy-egy csizmát, egy rend ruhát, vesznek esetleg kalendáriumot vagy álmoskőnyvet, intelligens ember a gazdatiszt meg az intéző, azután ott a földesúr, aki a ruhát Párizsban meg Londonban csináltatta és aligha olvas magyar könyvet. Ezért megy tönkre a magyar ipar és kereskedelem, meg azért, mert a felvidék intelligensebb népet kihasították az ország testéből. Bethlen pedig vendégül látja Kanada kivándorlási miniszterét és bizonyára arról tárgyal vele, hogy lehet a sok fölösleges magyar embert a föld túlsó felén elhelyezni.

— Nines ellentét a falu és a város között, csak a reakciós és demokratikus politika között. Olyan egyszerű a megoldás és oly közel az igazság. Józán földbirtokreformra van szükség és valóban *le kell vezetni az elégedetlenséget, amire folytonosan hivatkoznak, de nem Kanadába kell levezetni, hanem az Észterházy uradalomba, amely még a földreform után is kétszázharmincezer hold maradt.* Azt mondják, hogy a földreform keresztülvitele esetén éhen pusztul a város, mert a nagybirtok több szemes növényt termel és ezt a város nélkülözöme. Ez igaz, csakohgy ezzel szemben a kisbirtok minden másból többet termel és aránytalanul többet fogyaszt is. A város magasabb kultúrájától kér segítséget a falu. Az egyedüli politika, aminek ma nálunk létjogosultsága van, a *talpraállítási politika, ezt pedig nem lehet tönkrement és gyűlölködő társadalommal megvalósítani. Nem frankhamisítással kell erőt mutatni, mely ellenfeleinkben a jobb belátást felébressze, hanem demokratikus politikával, mely egyesít falut és várost, keresztlényt és zsidót, szegényt és gazdagot egy cél: Magyarország feltámasztása érdekében.*

Baross Jánosnak nagy tetszéssel fogadott előadásáért Bródy Ernő dr. mondott köszönetet. Örömmel vette, amikor Baross belépett a községi demokratapártba és nem tudja, milyen különbség lehet a párt országos politikájának tekintetében közöttük. Felszólítja, *vegye kezébe a falusi demokrácia megszervezésének munkáját.*

— Ifjúsági előadás. A XIX. kerületi demokrata körének ifjúdemokratái szerdán este rendezték második szerzői estjüket, melyen Márkus Ervin és Fodor Lajos mutatták be költeményeiket, novelláikat és dalaikat. Harmos Herz Valériát, művészzel előadott énekszámáért, a tehetséges, fiatal szerzőkkel együtt meleg ünneplésben részesítették.

Gazdasági kérdések az Erzsébetvárosban

Az Erzsébetvárosi (XIV.) Demokrata Körben esütörtökön este dr. Balkányi Kálmán tartott tanulságos előadást a gazdasági helyzetről. A válság okait és főleg a Viktória-konzern bonyolult ügyét ismertette. E jelenségek magyarizációját Balkányi az *eltrösztösödésben* látja. Nagy mértékben tetézi a bajokat a külkereskedelmi szerződések hiánya is. Bródy Ernő foglalkozott ezután a gazdasági kérdésekkel, majd Weiller Ernő dr. szólt fel a XVII. kerületi Demokrata Kör nevében. Utána Magyar Miklós üdvözlőleg melegsavakban Bródy Ernőt, a lakás- és bolthelyiség-felszabadítás kérdésében való bátor harcáért a közgyűlési teremben. Hónapok, sőt évek munkája előzte meg Bródy nagyszabású beszédét, melyben a lakosság százezrei nevében tiltakozott a lakások és üzlethelyiségek felszabadítása ellen. Szügesztív erejű érvei meg is tették hatását, amikor a részben ellenséges hangulatú közgyűlésen sikerült elérnie, hogy a törvényhatóság *egyhangúlag* foglalt állást a lakások és üzletek felszabadítása ellen.

— Benedek János ünneplése. A Lagymányos-Kelenföldi Polgári Kör a mult szombaton társasvacsorát rendezett új elnöke, Benedek János képviselő tiszteletére, akit — mintán betegsége következtében nem jelenhetett meg a vacsorán — távollétében is lelkesen ünnepeletek. Krámer Adolf ügyv. elnök, Bokros Béla alelnök-főtítká, Pollák Ede dr., a Központ küldötte, dr. Virág Gyula, a XIII. kerületi testvérkör megbízottja, dr. Klár Zoltán, Pusztay Károly, dr. Tóth Szabó Pál alelnök és Bródy Árpád főjegyző méltatták a képviselő érdemeit. A sikerült estét Marer Sándor körgazda rendezte. Itt említjük meg, hogy most szombaton, 13-án, dr. Bródy Árpád bankár tart előadást a körben „A háború utáni európai közgazdaság” címen. Vendégeket is szívesen látnak.

— Az Erzsébetváros központi vezetősége. Jelentettük már, hogy a VII. kerületi demokratapárthoz tartozó körök központi vezetőséget szerveznek. A szervezés állásáról a következőket közlik velünk:

A XIII., XIV., XV. és XVI. választókerületek demokrata pártjainak vezetői január 29-én központi szerv létesítése tárgyában népes értekezletet tartottak, amelyen a következő határozati javaslatot fogadták el egyhangúlag: Az értekezlet a VII. kerület demokrata pártköreinek politikai együttműködése érdekében szükségesnek látja egy központi szerv létesítését, amely az egyes választókerületek pártköreinek elnökeiből alakuljon meg. A központi vezetőség tagjai lettek: Kreisler Jenő a XIII., Magyar Miklós a XIV., dr. Kiss Ferenc a XV. és Benedek Dezső a XVI. választókerületek demokrata pártköreinek képviselőiben. A megalakult központi vezetőség saját kebeléből választ elnököt és szükség eseteire kiegészíti magát az egyes pártkörök elnökségének egy-két tagjával és a főtítkárával.

Pakots József a frankügy titokzatos jelenségeiről

A Ferencvárosi Belső Demokrata Kör szerdán este népes társasvacsorát rendezett. Dr. Patzauer Rezső megnyitóbeszédében történelmi adatokkal igazolta, hogy minden nemzeti szerencsétlenség a mohácsi vésztől a frankügyig, a nemzeti erők zétforgásolódása idején következett be. Majd Pakots József képviselő azokkal a furesa és különös melléközöngékkal foglalkozott, amik a frankügyet kísérik.

— A frankügy frontja — mondotta — a legutóbbi napokban kibővült egy konzervatív magnás, Károlyi Imre gróf személyével és ez lehetetlenné tette Bethlen István grófnak azt a tervét, mely gyönyörűen kezdett kibontakozni az elmúlt napokban: hogy a frankügyet is zsidó ügyé játssza át. Sok titokzatos vonás mutatkozik a frankügy kapcsán. Ilyen a Távirati Iroda különös szerepe, ilyen az a körülmény, hogy a frankügy kipattanása után, aznap, amikor a miniszterelnök az ellenzékkel tanácskozott a frankügy sima likvidálásáról, hivatalosan cáfolták meg Nádasy felfüggesztését és a miniszterelnök sem tett említést Nádasy szerepéről a bizalmas értekezleten, másnap pedig ugyanez a Nádasy már le volt tartóztatva. Most új jelszót ad ki Bethlen, hogy Vázsonyi helyzetét tükröztetnének kell tenni és különböző megfélemlítő jelszavakkal akarják bevinni a társadalom ijedőbb rétegeibe azt a tudatot, hogy Vázsonyi szereplése káros következményekkel fog járnai a társadalom egy részére nézve. A másik mesterkedés az a régi és most újra használható vett modor, amirez hozzászokhatunk a háború és a forradalmak előtti időkből, amikor bizonyos sárgagámánis, zöldrekalpos, junkertípusú fiatal emberek egyes kérdésekben hangosgukkal akarták leterrorizálni az ellenzékeményt. Most a nemzetgyűlésen kezdik ezt a játékok, de én figyelmeztetnem őket arra, hogy mi nem ijedtünk meg Héjjas Ivántól és Francia-Kiss Mikálytól sem és bennünket nem féltetnek meg a hangosszavú fiatal és öreg urak. A frankügyben tovább folytatjuk a legkérelmetlenebb küzdelmet, hogy az ország hajója dagadó és moesoktalan vitorlákkal futhasson ki a mostani moesárból az igazság, a közéleti tisztaság és egyenlő jog óceánjára.

— A Ferencvárosi Demokrata Kör (Központ) ifjúdemokrata csoportja hétfőn rendkívüli közgyűlést tartott, melyen megválasztották a csoport új vezetőségét. Elnök Darvas Gyula, társelnök Vadász Jenő, ifjúsági főtítkárt Trattner Béla lett. A csoport elhatározta, hogy a jövőben minden héten megismétlődő vitaesteket rendez.

— Hangverseny. A III. ker. Demokrata Társaskör hétfőn rendezte nyolcadik kultürestjét, melynek vendége Lax Terka, az ismertnevű írónő volt, aki a szerelem kérdését tárgyalta érdekes előadásában. A kultürestek iránt megnyilvánuló nagy érdeklődés arra indította a kör vezetőségét, hogy az előadások sorozatát az évad végéig meghosszabbítsa. A legközelebbi kultürest február 15-én, hétfőn lesz.

NŐMOZGALOM

A szervezkedés

Alig egy hónap múlt el azóta, hogy a főváros területén megindult a Nemzeti Demokrata és Szabadelví Nők Csoportjának nagyarányú szervezkedése és most már néhány nap alatt a kerületi csoportok megszervezése be is fejeződik. Dr. Baracs Marcellné, a női csoport országos elnöke személyesen irányította a szervezés munkáját.

Ezen a héten teljesen befejeződik a kerületi csoportok szervezése. A *Lipótváros, Józsefváros, Ferencváros, a Belváros és Kőbánya* összes kerületeiben megalakulnak a Nemzeti Demokrata és Szabadelví Nők Csoportjának helyi szervezetei. Már eddig is, a megalakulás előtt egyre nagyobb arányokban folyik a *taggyűjtés* munkája. Száz és száz *íven érkeznek be a Női Csoport központi titkárságához a belépő nyilatkozatok.*

Az elmúlt héten a

Belső Erzsébetváros XIII. választókerületének

asszonyai és leányai tartottak népes nagygyűlést, melyen kimondották a *Nemzeti Demokrata és Szabadelví Nők XIII. Választókerületi Csoportjának megalakulását.* A gyűlés háromtagú elnökséget választott, melynek tagjai *Kreisler Jenőné, Klein Elekné* és dr. *Mérő Zoltánné* lettek. A tisztikar többi

tagjai a jövő héten szombaton választják meg.

Rendkívül látogatott népgyűlést tartottak a múlt héten a

Külső Erzsébetváros.

XV. választókerületének asszonyai és leányai is, Nagy lelkesedéssel mondták ki a *választókerület Női Csoportjának megalakulását.*

Dr. *Szentirmay Imréné* és *Kanizsai Dezsőné* buzdító beszédet intéztek az egybegyűlt asszonyokhoz, akik ezután a kerületi szervezet tisztikarát választották meg. A kerületi csoport elnöke lett *Kanizsai Dezsőné*, ügyvezető-elnök *Pogány Brunóné*, alelnök *Lengyel Ödönne*, titkárok: *Grosz Ella* és *Hertzka Franciska*, jegyzők: dr. *Ernst Oszkárné* és *Volkman Jánosné*, pénztáros *Burger Józsefné.*

A központ *Politikai Osztályának* albizottságát is megválasztották ezekben a kerületekben. Tagjai lettek: dr. *Grünfeld Mihályné* és *Melcsán Jánosné.*

A *Szociálpolitikai Osztály albizottságába* pedig dr. *Neuwelt Ipnát*, dr. *Ernst Oszkárné*, *Braun Lászlóné* és *Schlanger Tiborné*t delegálták.

A *kulturális albizottság* tagjainak megválasztották: *Neuwelt Klárát*, *Szentiványi Aladárné*t, *Markovics Valériát*, *Ney Jolánt* és *Havas Irént.*

A Józsefvárosban

ugyanesak teljes erővel folyik a női csoport megszervezésének munkája. A XVII. kerületi Kör keddi vacsoráján dr. *Bródy Ernőné* szólította fel a *női csoporthoz való csatlakozásra* a hölgyeket, utána pedig *Iványi Lajosné* és dr. *Fischer Jenőné* számoltak be a szervezkedés eddigi eredményeiről. A csoport főfeladatának a *szociális munkát* tekintik.

Szociális munka

A Nemzeti Demokrata és Szabadelví Nők Csoportjának *Szociálpolitikai Osztálya* értesülésünk szerint már a legközelebbi napokban megkezdik az egész fővárosra kiterjedő tevékenységét.

Dr. *Bródy Ernőné*, a Szociálpolitikai Osztály elnöke legelsőbben is valamennyi megalakult kerületi szervezet szociálpolitikai albizottságát hívja életre. Ezután megindul annak a szociálpolitikai programnak megvalósítása, amelyet *Bródy Ernőné* már a Női Csoport alakuló nagygyűlésén ismertetett. Sorra fogják megvalósítani azokat a terveket, amelyeket a Szociálpolitikai Osztály vezetője az elmúlt hetekben kidolgozott. Ezek között első helyen szerepel az *ingyen ebédeltetési akció* és a *gyermekek védelmi intézményeinek kiépítése.* A Szociálpolitikai Osztály albizottságai még február havában *együttes értekezletre ülnek össze*, hogy a részletes programot megvitassák.

A Bristol szálló Abbáziában teljes szállodai, éttermi és kávéházi üzemével együtt részvénytársasággá alakul át. A részvények egy részét a nagyközönség körében óhajta elhelyezni, olyképpen, hogy minden egyes részvényvásárlónak egy — a társaság által kibocsátandó — élvezeti jegyet is ad, melynek alapján

az illető részvényes 20 éven át minden évben a társaság tulajdonát képező abbáziai Bristol szállóban 14 napi ingyenes szobát kap

Tehát, míg részvénye alapján az ingatlanok rész tulajdonosává válik és az üzemek jövedelmében évente részvényosztalék formájában részesedik, addig az élvezeti jegye alapján a társaság alapszabályaiban biztosított természetbeni kedvezményt élvezti húsz éven át.

Egy részvény és élvezeti jegy együttes ára 3.200.000 korona. A részvények és élvezeti jegyek bemutatásra szólnak, s bárkire átruházhatók, épügy, mint az egyes természetbeni kedvezményt jelentő évi részvények is.

A Bristol szálló, mely egyike Abbázia legnagyobb és legszebb szállodáinak, a győgpark mellett, a kikötőtől és fürdőtől két percnél is messzebb, a szobák uccára nyílnak, legnagyobb részük erkélyes, szép, kétágyas szobák, melyeket a részvényesek

egy élvezeti jegy alapján is másod- vagy harmadmagukkal igénybe vehetnek.

Amennyiben ezen rendkívüli kamatozást nyújtó és biztos tőkebefektetést jelentő részvényekből vásárolni óhajt, forduljon a budapesti képviselőhöz.

Szervita tér 5, félemelet

BIZÁNC

kávéház és étterem

VI., TERÉZ KÖRÚT 34
TELEFÓN: L. 998—74

Esténként
Kiss Béla
és fia **Lajos**
teljes zenekarával muzsikál

VÁLASZTÉKOS
ÉTELEK ÉS ITALOK

Laptulajdonos: dr. Vázsonyi János
Felelős kiadó: dr. Csergő Hugó

Szopogasson köhögés ellen

Szent István gyógymalátá- **CUKORKÁT,**

mert e tiszta Szent István malátakivonatból készült kiváló nyálkaoldószer enyhíti a légzőszervek lobos bántalmait.

Csak egy helyen kapható

Montirozott hamutányér 39.000 K-tól
Függönyök 140.000 K-tól
150 cm. etamin 24.000 K-tól

„Erma“ kézimunkaház
Budapest VIII. József körút 17
Telefon: József 57 szám

Krámer Adolf festő- és mázolómester

Budapest I, Lágymányosi u. 4. Tel. J. 82-37

(Nemzetközi Orfeum) **TABARIN** VIII., Rákóczi út 63

Világvárosi műsor

Kezdeté 10 attrakció Kezdeté 10 órakor

RÉZ, VASBUTOR sodrony, ágybetét gyermekkoscsik elismert jóminőségénél fogva legolcsóbb **HIKKER** gyárában.
Budapest, VII., Dohány ucca 6. szám. Telefon: József 124-12

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek

BALASSA HUNGARIA
DROGERIA Budapest,
VIII, József körút 13

Váltóhitelt olcsó kamat mellett folyó-sítunk **autóra, ékszerre, szőnyegre és mindenemű árura. BANK és ÁRUFORGALMI,** Rádor ucca 30. szám. Telefon: 108 84

Vér-, bőr- és nemibetegségeket gyökeresen gyógyít 30 évi tapasztalat alapján
Dr. Mitzger hírneves intézele, **Buda-pest, József körút 3**
Legújabb „SALVARSAN“ oltások. Vérvizsgálat

Özv. **Kodelkáné** énekel

Műcsarnok kávéház.ban
(Andrássy út és Vörösmarty ucca sarok)

Dallos Miklós

művész-zene-kara kísérete mellett

Polgári árak! 4 fogásos menü 25.000 Kor.

Békebeli márka!

Gyártja: **Özv. Bánd Gyuláné és Fia**
kenyérgyára

VI, Frangepán ucca 15

OVOMALTINE

CONCENTRÁLT ERŐSÍTŐ TÁP-SZER.
A REGGELI ÉS UZSONNA TEJHEZ 2-3 KÁVÉSKANAL
OVOMALTINE FRISS ERŐT, JÓ IDEGEKET AD.
TÁPLAL, ERŐSIT, HIZLAL!

BÚTOR a legegyszerűbbtől a legfinomabb ki-vitelig, szolid árak mellett kaphatók
Modern Bútorszalón
Üllői út 14, Baross ucca 11